PATVIRTINTA
Pakruojo miesto vietos veiklos grupės
2023 m. lapkričio 27 d.
Visuotinio narių susirinkimo protokolu Nr. 7

PAKRUOJO MIESTO 2023–2029 M. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA

Pakruojis, 2023 m.

TURINYS

ĮVADAS 3
1. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA IR GYVENTOJŲ, KURIEMS TAIKOMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, APIBRĖŽTIS 7
1.1. TERITORIJA 7
1.2. GYVENTOJAI 8
2. TERITORIJOS, KURIAI RENGIAMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, ANALIZĖ 11
2.1. POREIKIŲ IR GALIMYBIŲ ANALIZĖ 11
2.1.1. DEMOGRAFINĖ APLINKA 11
2.1.2. SOCIALINĖ IR GYVENAMOJI APLINKA 13
2.1.3. EKONOMINĖ APLINKA 24
2.2. STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ ANALIZĖ 28
3. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR JŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIAI, ĮSKAITANT IŠMATUOJAMAS REZULTATO SIEKTINAS REIKŠMES 30
4. GYVENAMOSIOS VIETOVĖS BENDRUOMENĖS DALYVAVIMO RENGIANT STRATEGIJĄ EIGA 37
4.1. VIEŠIEJI PRISTATYMAI IR KONSULTACIJOS 37
5. PAKRUOJO MIESTO 2023–2029 M. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS FINANSINIS VEIKSMŲ PLANAS 41
6. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS VALDYMO, ... 47
STEBĖSENOS IR VERTINIMO TVARKA 47
6.1. VPS VALDYMAS, STEBĖSENA, VERTINIMAS IR KEITIMAI 47
7. PAKRUOJO MIESTO 2023–2029 M.VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS PRIEDAI 51

ĮVADAS

Pakruojo miesto vietos veiklos grupės strategija „Pakruojo miesto 2023–2029 m. vietos plėtros strategija“ (toliau – Strategija) orientuota į socialiai pažeidžiamų, socialinę riziką (atskirtį) patiriančių asmenų socialinės įtraukties didinimą, sudarant sąlygas įsitraukti į ilgalaikę, kompetencijas ugdančią savanorišką veiklą, palankių sąlygų neturinčių grupių įsidarbinamumo gerinimą, jauno verslo sustiprinimą ir socialinio verslo, padedančio vietoje spręsti pažeidžiamų grupių atskirties problemas skatinimą, sutelkiant vietos bendruomenes, verslo ir vietos valdžios ryšius. Strategijos rengimo eigoje susiformavo naujas požiūris, kad tai reali galimybė, apjungiant įvairių sektorių ir vietos partnerių pajėgas bei pasinaudojant ES 2021–2027 metų investicijų programos finansavimo galimybėmis, patiems spręsti susidariusias socialines problemas per socialinių inovacijų diegimą, socialinio aktyvumo skatinimą ir socialinio verslo kūrimąsi ir plėtrą.

Strategijos tikslas – prisidėti prie socialinio, užimtumo ir verslo sektorių plėtros Pakruojo mieste, sudarant sąlygas tarpusavyje veikti vietos valdžios, verslo ir nevyriausybiniams sektoriams, taip didinant Pakruojo miesto patrauklumą, mažinant Pakruojo miesto gyventojų socialinę atskirtį, gerinant vietinių įsidarbinimo galimybes bei skatinant socialinį verslą, padedantį vietoje spręsti pažeidžiamų grupių atskirties problemas.

Strategijos rengėja asociacija „Pakruojo miesto vietos veiklos grupė“ (toliau – Pakruojo miesto VVG) įkurta 2015 m. liepos 2 d. Pakruojo r. savivaldybės Tarybos sprendimu Nr. T–229.
Asociacijos buveinės adresas – Kęstučio g. 4, LT-83152 Pakruojis.
Pakruojo miesto VVG steigėjai:

- Pakruojo rajono savivaldybė, veikianti per Pakruojo rajono savivaldybės administraciją;
- Pakruojo Senamiesčio bendruomenė;
- Pakruojo rajono verslininkų ir darbdavių asociacija. (žr. Strategijos 1 priedą).

Pakruojo miesto VVG pagrindinis veiklos tikslas – pagal savo veiklos kompetenciją ir galimybes skatinti Pakruojo miesto plėtrą, aktyviai dalyvauti rengiant ir įgyvendinant miesto plėtros planus bei programas Pakruojo miesto teritorijoje.

Pakruojo miesto VVG teritorija – Pakruojo miestas.

Pakruojo miesto VVG valdymo struktūros schema pateikiama (žr. Strategijos 2 priedą).

Pakruojo miesto VVG sudaro 18 narių, iš jų 17 juridinių ir 1 fizinis asmuo, atstovaujantys verslo, vietos valdžios ir nevyriausybinį sektorius: verslo sektoriui atstovauja 5 juridiniai asmenys (27,78 proc.), vietos valdžios sektoriui atstovauja 1 juridinis asmuo (5,55 proc.), nevyriausybinį sektorių atstovauja 12 juridinių asmenų (66,67 proc.). (žr. Strategijos 3 priedą).

Pakruojo miesto VVG kolegialaus valdymo organą (valdyba) sudaro 12 narių (įskaitant valdybos pirmininką), kuriais skiriami narių – juridinių asmenų pasiūlyti fiziniai asmenys. Kiekvienas iš partnerių skiria po keturis valdybos narius. Valdybą sudaro deleguotų abiejų lyčių asmenys: moterų ir vyrų ir nė vienos iš lyčių atstovų nėra daugiau kaip 60 procentų, ir vienas kolegialaus valdymo organo (valdybos) narys yra jaunesnis negu 29 metų. (žr. Strategijos 4 priedą).

Taikant bendruomenių inicijuotos vietos plėtros (BIVP) metodą, Pakruojo miesto VVG 2016–2022 m. sėkmingai įgyvendino pirmąją vietos plėtros strategiją „Pakruojo miesto vietos veiklos grupės vietos plėtros strategija 2016–2022 m.”, kurios pagalba Pakruojo miesto gyventojų darbinių įgūdžių ugdymui buvo skirta 48 176,55 Eur (9 proc.), gyventojų verslumo įgūdžių ugdymui 139 998,76 Eur (26 proc.) ir socialinių paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimui 265 551,44 Eur (50 proc.), (Strategijos administravimo išlaidoms – 80 355,98 Eur (15 proc.). Įgyvendinant strategiją buvo pasiektos visos rodiklių siektinos reikšmės, dalis buvo viršytos. 2016–2022 m. laikotarpiu strategijos įgyvendinime: dalyvavo 1 095 dalyviai, įgyvendinti 18 projektų, kuriuos įgyvendino socialiniai partneriai ar NVO, 25 asmenys dalyvavo darbo praktikos ir/arba savanorystės veiklose, sustiprintas 31 jaunas verslas, pasiūlyta 16 naujų socialinių ir kt. paslaugų skirtų socialinės atskirties

mažinimui, 119 dalyvių, savanoriaujančių socialinių partnerių organizacijose ar NVO, praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose, 58 BIVP projektų veiklų dalyviai, kurių padėtis darbo rinkoje pagerėjo praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose. Atsižvelgiant į pasiektus ir lūkesčius viršijusius pirmosios strategijos rezultatus, Pakruojo miesto VVG parengė antrąją Strategiją, skirtą 2023–2029 m. laikotarpiui.

Strategija parengta įgyvendinant projektą „Pakruojo miesto vietos veiklos grupės plėtros strategijos parengimas“ 11–001–T–0007, finansuojamą iš Europos Sąjungos fondų, Valstybės biudžeto lėšų pagal 2021–2027 metų investicijų programos 4 prioriteto „Socialiai atsakingesnė Lietuva“ 4.9 konkretų uždavinį „Didinant socialinę ir ekonominę marginalizuotų bendruomenių, migrantų ir nepalankias sąlygas turinčių grupių integraciją įgyvendinant integruotas priemones, įskaitant aprūpinimą būstu ir socialinių paslaugų teikimą“.

Strategija parengta remiantis Europos Komisijos 2022 m. rugpjūčio 3 d. sprendimu Nr. C(2022) 5742 patvirtinta programa „2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programa“, LR finansų ministro 2022 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. 1K-237 patvirtintomis taisyklėmis „2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos ir ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano „Naujos kartos Lietuva“ Administravimo taisyklės“, LR vidaus reikalų ministro 2022 m. spalio 28 d. įsakymu Nr. 1V–672 patvirtintomis taisyklėmis „Vietos plėtros strategijų rengimo ir atrankos taisyklės“ (2023 m. spalio 9 d. įsakymo Nr. 1V-635 redakcija), Šiaulių regiono plėtros tarybos 2023 m. vasario 8 d. sprendimu Nr. ŠR/TS-6 patvirtintu planu „Šiaulių regiono 2022–2030 metų plėtros planas“, 2023–2029 m. Šiaulių regiono verslo, turizmo, kultūros ir viešųjų paslaugų funkcinės zonos strategija, Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2021 m. rugsėjo 30 d. Nr. T–240 patvirtintu planu „Pakruojo rajono savivaldybės 2021–2030 m. strateginiu plėtros planas“, Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2022 m. gruodžio 22 d. sprendimu Nr. T–300 patvirtintu planu „Pakruojo rajono savivaldybės 2023–2025 metų strateginiu veiklos planas“, 2022 m. gruodžio 8 d. posėdyje Nr. 4 patvirtintu planu „Jaunimo problemų sprendimo Pakruojo rajono savivaldybėje 2023–2025 metų planas“, Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2023 m. balandžio 14 d. sprendimu Nr. T-17 patvirtintu planu „Pakruojo rajono savivaldybės 2023 metų socialinių paslaugų planas“, Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2023 m. vasario 2 d. sprendimu Nr. T–3 patvirtinta ataskaita „Pakruojo r. savivaldybės 2021 m metų visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaita“ ir kitais dokumentais bei teisės aktais, skirtais bendruomeninių ir kitų nevyriausybinių organizacijų, verslo įmonių/įstaigų ir valdžios institucijų atstovams, kitoms interesų grupėms, savivaldybės gyventojams ir svečiams.

Šioje Strategijoje įtvirtinti tikslai atitinka 2021–2027 metų investicijų programos 4.7 konkretų uždavinį „Skatinti aktyvią įtrauktį, siekiant propaguoti lygias galimybes ir aktyvų dalyvavimą ir gerinti įsidarbinamumą“ ir 4.9 konkretų uždavinį „Didinant socialinę ir ekonominę marginalizuotų bendruomenių, migrantų ir nepalankias sąlygas turinčių grupių integraciją įgyvendinant integruotas priemones, įskaitant aprūpinimą būstu ir socialinių paslaugų teikimą“.

Rengiant Strategiją buvo besąlygiškai laikomas horizontaliųjų principų reikalavimų ir užtikrintos visos asmenų teisės nepažeidžiant Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos reikalavimų į procesą įtraukiant miesto bendruomenės, viešojo ir privataus sektoriaus atstovus. Vykdyti susitikimai – konsultacijos, diskusijos, svarstytos ir į Strategiją įtrauktos veiklos, skirtos socialinei atskirčiai mažinti, užimtumui bei verslumui skatinti. Sprendimai buvo priimti bendru sutarimu, išanalizavus bei atrinkus aktualiausias ir opiausias Pakruojo miestui veiklas, atsižvelgiant į visų suinteresuotų miesto bendruomenės atstovų išsakytus poreikius. Formuojant Strategijos tikslus, uždavinius ir veiksmus atsižvelgta Pakruojo miesto gyventojų išreikštą nuomonę pagal miesto gyventojų apklausos rezultatus, Focus diskusijas pasitelkiant grupės metodą „Pasaulio kavinė“, pateiktas projektinių pasiūlymų idėjas, kurios padėjo identifikuoti opiausias ir svarbiausias vietos teritorijos gyventojų problemas.

Strategijos integruotumas.

Į Strategijos rengimą buvo įtraukti įvairių sektorių (verslo, nevyriausybinis, valdžios ir kt.) atstovai ir buvo atsižvelgiama į jų nuomones, pasiūlymus ir rekomendacijas. Tai leido įvertinti skirtingus požiūrius ir kitokias galimybes bei priimti tinkamiausius Pakruojo miestui socialinės, sociokultūrinės, integracijos į darbo rinką ir verslo bei socialinio verslo, padedančio vietoje spręsti pažeidžiamų grupių atskirties problemas plėtros sprendimus.

Strategija yra integrali kitų teisinių dokumentų atžvilgiu ir tiesiogiai ***prisideda prie Šiaulių regiono plėtros tarybos 2023 m. vasario 8 d. sprendimu Nr. ŠR/TS–6 patvirtintame plane „2022–2030 m. Šiaulių regiono plėtros planas“*** numatytos Pažangos priemonės „Socialinių paslaugų ir jų infrastruktūros plėtra“, kodas LT026–03–01–05, 3. Tikslo „Gerinti viešųjų paslaugų prieinamumą, mažinti socialinę atskirtį ir 3.1. Uždavinio „Plėtoti viešųjų paslaugų infrastruktūrą“, kodas LT026–03, “ įgyvendinimo, nes Strategijoje numatytu 1. Tikslo „Skatinti Pakruojo miesto gyventojų aktyvią įtrauktį į bendruomenę, užtikrinant socialinių ir sociokultūrinių paslaugų teikimą bei didinti gyventojų įsidarbinimo galimybes, skatinant jų verslumą, verslą ir socialinio verslo kūrimą“, 1.1. Uždavinio „Gerinti socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą, teikiant gyventojų poreikius tenkinančias, socialinės integracijos paslaugas“, 1.1.1. veiksmu „Teikti bendrąsias ir specialiąsias socialines paslaugas atitinkančias Pakruojo miesto gyventojų poreikius“ ir 1.1.2. veiksmu „Teikti sociokultūrines paslaugas, skirtas tikslinės grupės socialinės įtraukties didinimui, savitarpio pagalbos, gebėjimų reaguoti ekstremalių situacijų atveju ugdymui ir kt. Pakruojo miesto gyventojams“ bus siekiama skatinti patiriančių skurdo riziką ar socialinę atskirtį asmenų įtrauktį į bendruomenę per socialines bendrąsias ir specialiąsias paslaugas, sociokultūrines veiklas bei skatinant nevyriausybinių organizacijų veiklą socialinėje srityje.

Strategija tiesiogiai prisideda prie ***Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2021 m. rugsėjo 30 d. sprendimu Nr. T–240 patvirtinto plano „Pakruojo rajono savivaldybės 2021-2030 m. strateginio plėtros planas“*** II prioriteto „Veiklios ir solidarios visuomenės plėtra“ 2.1. tikslo „Socialiai saugios ir sveikos visuomenės formavimas“ 2.1.1. Uždavinio „Kokybiškų, prieinamų, lengvai pasiekiamų bei kompleksiškų socialinių paslaugų plėtra“, 2.1.1.1. “Plėtoti ir gerinti stacionarias socialines paslaugas bei jų prieinamumą senyvo amžiaus ir neįgaliems asmenims bei kitų socialiai pažeidžiamų grupių asmenims“ ir 2.1.2. Uždavinio „Socialinės integracijos skatinimas ir paslaugų prieinamumo didinimas“ , 2.1.2.5 „Bendrųjų socialinių paslaugų prieinamumo didinimas“. Taip pat bus prisidedama prie 2.2. Tikslo „Gerinti sąlygas bendruomenių veiklai“„ 2.2.1. Uždavinio „Užtikrinti vietos bendruomenių ir NVO plėtrą bei iniciatyvų įgyvendinimą“, 2.2.1.3. „Rengti ir įgyvendinti Pakruojo rajono savivaldybės teritorijoje veikiančių vietos veiklos grupių strategijas“, nes Strategijoje numatytu 1. Tikslo „Skatinti Pakruojo miesto gyventojų aktyvią įtrauktį į bendruomenę, užtikrinant socialinių ir sociokultūrinių paslaugų teikimą bei didinti gyventojų įsidarbinimo galimybes, skatinant jų verslumą, verslą ir socialinio verslo kūrimą“, 1.1. Uždavinio „Gerinti socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą, teikiant gyventojų poreikius tenkinančias, socialinės integracijos paslaugas“, 1.1.1. veiksmu „Teikti bendrąsias ir specialiąsias socialines paslaugas atitinkančias Pakruojo miesto gyventojų poreikius“ ir 1.1.2. veiksmu „Teikti sociokultūrines paslaugas, skirtas tikslinės grupės socialinės įtraukties didinimui, savitarpio pagalbos, gebėjimų reaguoti ekstremalių situacijų atveju ugdymui ir kt. Pakruojo miesto gyventojams“ bus socialiai atskirtiems ir pažeidžiamiems tikslinės grupės dalyviams, numatoma teikti bendrąsias ir specialiąsias socialines paslaugas, kurios didins socialinę įtrauktį į bendruomenę ir gerins tokių asmenų socialinę padėtį.

Strategija taip pat tiesiogiai prisideda ir prie 3. Prioriteto „Ekonomiškai stiprus ir patrauklus gyventi rajonas“ , 3.1. Tikslo „Stiprinti rajono turistinį potencialą“ ir 3.2. Tikslo „Kurti patrauklią rajono viešąją infrastruktūrą“, nes Strategijos numatytu 1. Tikslo „Skatinti Pakruojo miesto gyventojų aktyvią įtrauktį į bendruomenę, užtikrinant socialinių ir sociokultūrinių paslaugų teikimą bei didinti gyventojų įsidarbinimo galimybes, skatinant jų verslumą, verslą ir socialinio verslo kūrimą“, 1.2. Uždaviniu „Organizuoti mokymo, darbinių įgūdžių ir verslumo ugdymui, verslo kūrimui ir plėtrai

skirtas veiklas, siekiant didinti gyventojų integraciją į darbo rinką ir verslo vystymą Pakruojo mieste“, 1.3. Uždaviniu „Organizuoti veiklas, skirtas socialinio verslo kūrimui ir plėtrai Pakruojo mieste“ bus prisidedama, kaip ir strateginio plėtros plano, prie Pakruojo miesto gyventojų užimtumo ir verslumo skatinimo, verslo aplinkos gerinimo bei socialinio verslo kūrimu prisidedama prie patrauklios pramogų ir sveikatinimo viešosios infrastruktūros kūrimo.

Strategijos novatoriškumas. Įgyvendinant Strategiją, socialinės atskirties mažinimas vyks ne per socialines išmokas, o per socialinę ir ekonominę įtrauktį, kuriant socialinius verslus, kurie sieks teigiamo socialinio poveikio, įgyvendinant socialines inovacijas bei novatoriškas idėjas, tvaresnių ir ilgalaikių rezultatų. Tai yra naujo požiūrio vystymas Lietuvos lygmenyje, todėl tam bus pasitelkiama ir užsienio partnerių patirtis. Strategijos novatoriškumą taip pat atskleidžia jos turinys, kuris parodo organizacijos polinkį kelti ambicingus siekius ir juos įgyvendinti, nustatant šių tikslų bei turimų išteklių santykį ir kūrybiškai naudojant turimus ribotus išteklius. Todėl kartu su ambicijomis pasiekti maksimalių rezultatų Pakruojo miesto VVG nuolat analizuos savo veiklą, organizacijos gebėjimus bei trūkumus, įsivertins ką ir kaip tikslinga keisti, tobulinti savo veikloje, kad būtų galima pasiekti kuo efektyvesnių rezultatų.

Rengiant teritorijos analizę naudoti laisvai prieinami, patikimi ir oficialūs šaltiniai. Naudoti Valstybės duomenų agentūros, Pakruojo rajono savivaldybės administracijos, Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos turimi duomenys ir kitų oficialių šaltinių duomenys. Rengiant Strategiją analizuojami 2018–2022 m. statistiniai duomenys. Analizei naudoti metų pradžios duomenys, kurie atspindi prieš tai buvusių metų duomenis, todėl suformuotose statistinių duomenų lentelėse matomi 2019-2023 per. duomenys, kurie realiai atspindi 2018-2022 m. laikotarpio informaciją. Duomenys ir informacija aktualiausi, ne senesni nei 2 metų ir ne trumpesnio nei 5 metų laikotarpio. Siekiant atspindėti Pakruojo miesto socialinius, demografinius ir ekonominius pokyčius buvo atliekami išvestinių duomenų skaičiavimai, taikant proporcinį skaičiavimo metodą. Šis išvestinių duomenų skaičiavimo metodas buvo taikomas duomenims, kurių oficialūs šaltiniai nepateikia Pakruojo miesto mastu. Visame Strategijos tekste išvestiniai duomenys žymimi žvaigždute (*).

1. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA IR GYVENTOJŲ, KURIEMS TAIKOMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, APIBRĖŽTIS

1.1. TERITORIJA

Pakruojo rajono savivaldybė yra viena šiauriausių savivaldybių šalyje. Pakruojo rajonas užima 1 316 kv. m teritoriją. Pakruojo rajonas šiaurinėje dalyje ribojasi su Latvijos siena, šiaurės vakaruose su Joniškio rajonu, vakaruose – su Šiaulių rajonu, pietuose – su Radviliškio rajonu, o pietryčiuose ir pietuose – su Panevėžio bei Pasvalio rajonais. Rajone yra 2 miestai – Pakruojis ir Linkuva bei 5 miesteliai ir 374 kaimai. Rajoną sudaro 8 seniūnijos: Guostagalio, Klovainių, Lygumų, Linkuvos, Pakruojo, Pašvitinio, Rozalimo ir Žeimelio. Pakruojo rajono administracinis centras – Pakruojo miestas, turintis gerą susisiekimą su didžiaisiais Lietuvos miestais.

Strategijos įgyvendinimo teritorija – Pakruojo miestas, yra išsidėstęs Šiaurinėje Lietuvos dalyje, Šiaulių apskrityje, 36 km į rytus nutolusi nuo Šiaulių. Remiantis Lietuvos Respublikos žemės fondo 2022 m. sausio 1 d. duomenimis, bendras Pakruojo miesto plotas sudarė 351,61 ha, iš kurių žemės ūkio naudmenos sudarė 68,55 ha (19,49%), miškai (miško žemė) – 1,09 ha (0,31%), keliai – 25,67 ha (7,30%), užstatyta teritorija – 220,46 ha (62.70%), vandenys – 12,51 ha (3.56%), kita žemė – 23,33 ha (6.64%). Pakruojo miesto teritorija yra išsidėsčiusi 4 km^2 plote.

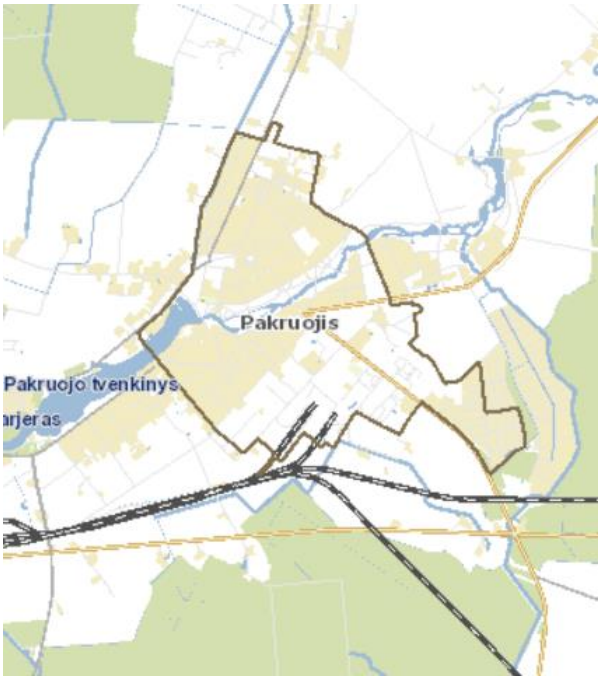

1 pav. Pakruojo miesto teritorijos ribų žemėlapis
Šaltinis: www.regia.lt

Geografinė aplinka. Miestas įsikūręs Mūšos – Nemunėlio žemumoje prie Kruojos upės, netoli kelio (krašto kelias Nr. 150) Šiauliai–Pakruojis–Pasvalys. Per Pakruojo miestą teka upė Kruoja, kuri miesto centre yra patvenkta, todėl rytinėje Pakruojo miesto dalyje yra susiformavęs tvenkinys, o miesto centre sala – pusiasalis. Šalia Pakruojo miesto yra Pakruojo kaimas, kuriame yra įsikūręs Pakruojo dvaras – vienas žinomiausių ir labiausiai lankomų Pakruojo rajono ir visos Lietuvos turistinių objektų. Pakruojo apylinkės gausios dolomitu, kurio skalda yra kasama ir naudojama kelių tiesimui, tad kalnakasybos pramonė yra pagrindinė Pakruojo rajone vyraujanti pramonės šaka.

Pakruojo miestas kartu yra Pakruojo rajono savivaldybės ir seniūnijos centras, kurio teritoriją administruoja ir prižiūri Pakruojo miesto seniūnija. Pakruojo miesto seniūnijoje iš seniūnijos aptarnaujamos teritorijos gyvenamųjų vietovių ar jų dalių yra sudaromos seniūnaitijos. Kaip ir visoje Lietuvoje, 2009 m. Pakruojyje buvo įsteigtos 4 seniūnaitijos:

- **Centro** seniūnaitija: S. Dariaus ir S. Girėno g., Kruojos upės iki Pakruojo k., Bagdoniškio g., Visos Pakruojo miesto prieigos aplink Statybininkų g.
- **Naujamiesčio** seniūnaitija: P. Mašioto g., Kruojos g. dalis, Saulėtekio g. dalis, Mindaugo g., J. Janonio g.
- **Senamiesčio** seniūnaitija: S. Dariaus ir S. Girėno g., Vilniaus g., P. Cvirkos g., Šiaulių g.
- **Taikos** seniūnaitija: Kruojos upė, Kruojos g. dalis, Mindaugo g., Saulėtekio g. dalis, šiaurinė miesto riba nuo Saulėtekio g. iki Salvio upelio, Salvio upelis, S. Dariaus ir S. Girėno g.

Seniūnaitijų gyventojai teisės aktų nustatyta tvarka renka gyvenamosios vietovės bendruomenės atstovus – seniūnaičius, kurie yra vietos seniūnijų atstovai bendraujant su seniūnų ir kitais valdžios atstovais, padeda spręsti vietos gyventojų problemas ir iššūkius.

1.2. GYVENTOJAI

Rengiant Strategiją analizuojami statistiniai 2018–2022 m. duomenys. Remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis, Pakruojo mieste 2022 m. gyveno 4 490 nuolatiniai gyventojai (žr. 2 pav.).

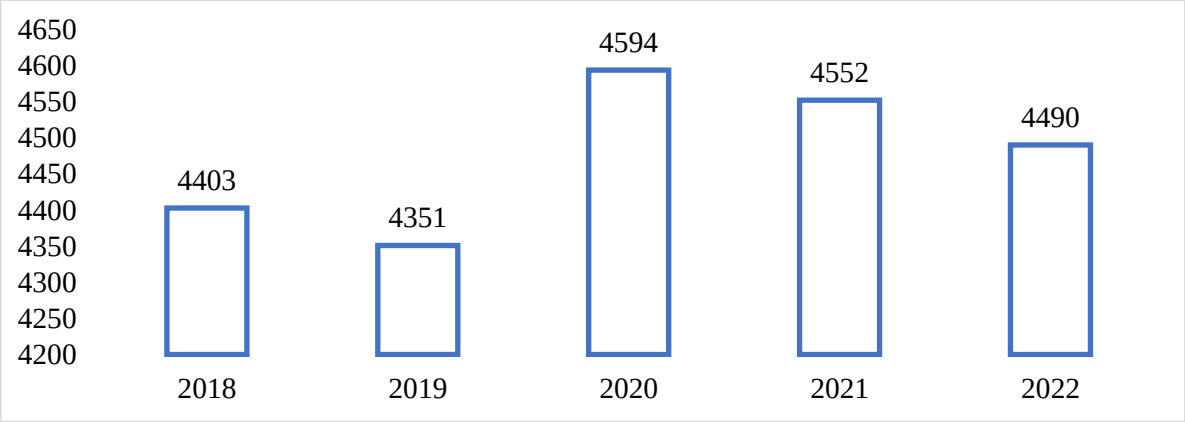

2 pav. Pakruojo miesto gyventojų skaičiaus kitimas
Šaltinis: Valstybės duomenų agentūros duomenys

Iš 2 paveiksle pateiktos Pakruojo miesto gyventojų skaičiaus kitimo duomenų pastebima nežymi augimo tendencija[1]. **2022 m. duomenis lyginant su baziniais 2018 m. gyventojų skaičius Pakruojo mieste padidėjo 1,98 proc. arba 87 gyventojais.** 2018–2019 m. laikotarpiu pastebimas gyventojų skaičiaus mažėjimas. 2020 m. fiksuotas didžiausias gyventojų skaičiaus augimas. 2020 m. lyginant su 2018 m. gyventojų skaičius išaugo 4,34 proc. (191 gyventojų), o lyginant su prieš tai buvusiais 2019 m. – 5,58 proc. (243 gyventojais). Tam iš dalies įtakos turėjo 2020 m. prasidėjusi COVID–19 pandemija, dėl kurios į Pakruojo miestą (kaip ir į kitus Lietuvos miestus ir rajonus) grįžo iki tol užsienyje ar kituose Lietuvos rajonuose gyvenę asmenys. Iš diagramos duomenų taip pat matyti, jog nuo 2020 m. gyventojų skaičius nors ir buvo didesnis nei baziniais 2018 m. turėjo tendenciją kasmet mažėti. 2020 m. duomenis lyginant su 2021 m. gyventojų skaičius sumažėjo 0,91 proc., o 2023 m. 2,26 proc. Tokiam gyventojų skaičiaus mažėjimui iš dalies įtaką padarė pasibaigusi COVID-19 pandemija, kuri vėl sudarė galimybes gyventojams keliauti po Lietuvą ir pasaulį.

[1] *https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=ef26f470-a603-4e8b-bf38-76f5035f8c0e*

Bendroje Pakruojo rajono gyventojų statistikoje, Pakruojo miesto gyventojai sudaro beveik ketvirtadalį visų Pakruojo rajono gyventojų (žr. 1 lentelė).

	2018	2019	2020	2021	2022
Šiaulių apskr.	262 487	261 452	262 220	261 145	261 056
Pakruojo r.	19 071	18 607	18 827	18 497	18 120
Pakruojo m.	4 403	4351	4 594	4 552	4 490
Proc. nuo viso rajono gyventojų skaičiaus	23,09	23,38	24,40	24,61	24,78

1 lentelė. Pakruojo rajono ir miesto gyventojų skaičiaus kitimas
Šaltinis: Valstybės duomenų agentūros duomenys

Remiantis 1 lentelės duomenimis, **analizuojamu laikotarpiu Pakruojo miesto gyventojų dalis bendroje viso Pakruojo rajono gyventojų skaičiuje stabiliai didėjo**. Per visą laikotarpį padidėjo nuo 23,09 iki 24,78 proc,[2]

2021 m. atlikto gyventojų ir būstų surašymo duomenimis, Pakruojo mieste gyveno 83 ne lietuvių tautybės asmenys: 24 lenkų, 91 rusų, 41 ukrainiečių, 59 kitos tautybės ir 177 savo tautybės nenurodė[3]. Vadovaujantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis, Pakruojo r. gyventojų tankumas[4] buvo vienas mažiausias tarp visų Šiaulių apskrities savivaldybių ir siekė 13,8 gyvent./km^2. Mažą gyventojų tankumą lemia nepakankamai išvystyta miesto infrastruktūra, neigiama gyventojų kaita, migracija. Remiantis gyventojų ir būstų surašymo duomenimis, Pakruojo r. savivaldybėje 77,16 proc. gyventojų yra Romos katalikai, 0,37 proc. – stačiatikiai, 0,35 proc. – evangelikai liuteronai, 0,08 proc. – evangelikai reformatai, 0,06 proc. – sentikiai. Kitą religiją nurodė 0,13 proc. Pakruojo r. gyventojų, 9,85 proc. nurodė netikintys jokia religija, o 12,0 proc. iš viso nepateikė šios informacijos.

Analizuojant gyventojų skaičiaus pokyčius Šiaulių apskrities savivaldybėse, pastebima, jog gyventojų skaičius didėjo Šiaulių miesto savivaldybėje 4,16 proc., o visose kitose savivaldybėse buvo fiksuotas nuolatinių gyventojų skaičiaus mažėjimas: Akmenės rajono 0,84 proc., Joniškio rajono 2,75 proc., Kelmės rajono 4,39 proc., Pakruojo 5,29 proc., Radviliškio 4,09 proc., Šiaulių rajono 2,09 proc. Analizuojant to paties laikotarpio gyventojų skaičiaus kitimą Šiaulių savivaldybių miestuose (rajonų centruose), didžiausias gyventojų skaičiaus augimas fiksuotas Naujojoje Akmenėje – 2,36 proc. Šiauliuose gyventojų skaičius analizuojamu laikotarpiu augo 4,16 proc., Pakruojyje 1,98 proc., Joniškyje 1,35 proc. Tuo tarpu Kelmėje ir Radviliškyje fiksuotas gyventojų skaičiaus mažėjimas, atitinkamai 1,83 proc. ir 0,36 proc.

Analizuojant Pakruojo m. gyventojų skaičiaus kitimą pagal amžiaus grupes matyti, jog 0-4 m. amžiaus grupėje vaikų skaičius mažėjo sparčiausiai lyginant su kitomis amžiaus grupėmis – 20,73 proc. Tarp darbingo amžiaus gyventojų grupės nustatytas 30-34 m. ir 35-49 m. amžiaus grupių asmenų skaičiaus augimas, atitinkamai 53,90 proc. ir 21,29 proc. Taip pat augo 25-29 m. (2,75 proc.), 60-64 m. (13,37 proc.), 65-69 m. (11,33 proc.), 70-74 m. (21,40 proc.) ir vyresnių nei 75 m. (2,28 proc.) amžiaus asmenų tarpe[5].

Lyginant šiuo duomenis su Lietuvos ir Šiaulių apskrities duomenimis, matomas tų pačių amžiaus grupių asmenų skaičiaus augimas. Lietuvos mastu labiausiai augo 35–39 m. (18,65 proc.), 60–64 m. (22,25 proc.) amžiaus grupės. Šiaulių apskrities mastu pastebimas žymus augimas 30–34 proc. amžiaus grupėje (25,22 proc.), taip pat 35–39 m. (23,59 proc.) ir 60–64 proc. (22,35 proc.). Remiantis šiais duomenimis galima teigti, jog **vaikų ir jaunimo skaičius analizuojamu laikotarpiu Lietuvos, Šiaulių**

[2] *https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=42d75005-088f-42c5-98af-01107839df83*
[3] *https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=ff03f334-24cc-4848-80a6-a3ac3204956b*
[4] *https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=53eb1989-2b5e-45f9-a85a-76a7b95904bd*
[5] *https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=4e6d8d6c-eadf-40a0-a0e4-4b577aacd6ae*

apskrities ir Pakruojo m. mastu turėjo tendenciją mažėti, tuo tarpu tarp darbingo amžiaus gyventojų (30–34 m., 35–39 m.) bei priešpensinio ir pensinio amžiaus gyventojų grupėse pastebimas gana ryškus augimas [A1].

Remiantis 3 pav. duomenimis matyti, jog 2022 m. didžiausią, net 62,4 proc. gyventojų dalį sudaro darbingo amžiaus gyventojai. Jaunimas ir pensinio amžiaus gyventojai atitinkamai sudaro 13,0 proc. ir 24,6 proc.

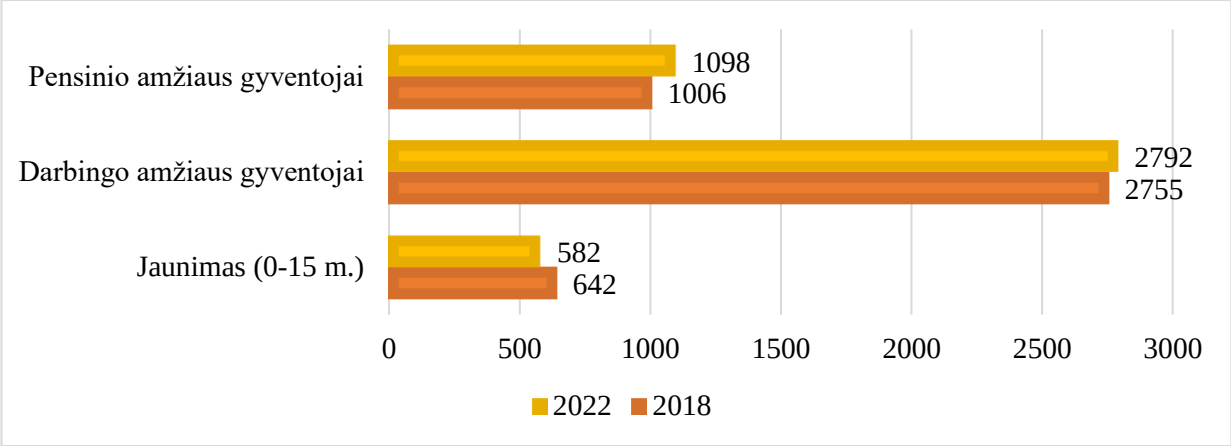

3 pav. Pakruojo m. gyventojų skaičiaus kitimas pagal amžiaus grupes
Šaltinis. Valstybės duomenų agentūros duomenys

Iš 3 pav. išvestinių duomenų matyti, jog **keičiasi gyventojų skaičius vertinant pagal amžiaus grupes (0-15 m., darbingo amžiaus, pensinio amžiaus): mažėja jaunimo (0–15 m.) [B1], o darbingo ir pensinio amžiaus gyventojų skaičius didėja[6] [A1].**

Siekiant subalansuotos, teigiamus socialinius ir ekonominius pokyčius visuomenėje kuriančios Pakruojo miesto plėtros, Strategijoje orientuojamasi ne į vieną konkrečią tikslinę grupę, todėl pasirinktos šios **tikslinės gyventojų grupės**, į kurias bus orientuota Strategija:

- **Socialiai pažeidžiami ir kiti socialinę riziką ar atskirtį patiriantys asmenys**, kurių gyvenamoji vieta yra Pakruojo miestas – Strategijoje identifikuojama tikslinė grupė per vykdomą prevencinį socialinės atskirties mažinimą, per socialines ir sociokultūrines veiklas bei socialinio verslo kuriamą socialinį poveikį.
- **Senyvo amžiaus asmenys**, kurių gyvenamoji vieta yra Pakruojo miestas – Strategijoje identifikuojama tikslinė grupė per vykdomą prevencinį socialinės atskirties mažinimą, socialinių paslaugų teikimą ir sociakultūrinę integraciją.
- **Neįgalieji,** kurių gyvenamoji vieta yra Pakruojo miestas – Strategijoje identifikuojama tikslinė grupė per vykdomą prevencinį socialinės atskirties mažinimą, socialinės integracijos veiklas per įsidarbinimo, verslumo įgūdžių stiprinimą.
- **Bedarbiai, ilgalaikiai bedarbiai ir kiti ekonomiškai neaktyvūs asmenys, darbingi asmenys**, kurių gyvenamoji vieta yra Pakruojo miestas – Strategijoje identifikuojama tikslinė grupė, kurios socialinės atskirties integracija galima per įsidarbinimo, verslumo įgūdžių stiprinimą;
- **Mažiau galimybių turintis jaunimas,** gyvenantys Pakruojo mieste – jaunimas, neturintis tokių pat sąlygų kaip bendraamžiai savo kompetencijoms ir veikloms plėtoti, nes gyvena nepalankiomis sąlygomis ar patiria socialinių, ekonominių, turi negalią ir (ar) sveikatos problemų – Strategijoje identifikuojama tikslinė grupė per vykdomą prevencinį socialinės atskirties mažinimą, per motyvacijas mokymuisi, mokymąsi ir integraciją bei darbo praktinių įgūdžių stiprinimą ir verslumo skatinimą;

[6] *https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=ff87ac5a-589f-471a-86db-1b16a8b57033*

- **Jauno verslo atstovai –** siekiantys verslumo įgūdžių įgijimo, verslo pradžios ar plėtros stiprinimo.
- **Socialinio verslo atstovai –** asmenys siekiantys per socialinį verslą kurti darbo vietas bei prisidėti prie teigiamų socialinių pokyčių kūrimo socialiai pažeidžiamų**,** socialiai atskirtų, socialinę riziką (atskirtį) patiriančių asmenų, asmenų, kuriems nustatytas socialinių paslaugų poreikis, nepalankias sąlygas turinčių vietos gyventojų grupėms.

Socialinės atskirties mažinimas bus siekiama kartu su tikslinės grupės dalyviais į veiklas įtraukti ir kitus bendruomenės narius, kurie pagelbės socialiai atskirtiems asmenims dar labiau integruotis į visuomenę ir mažinti socialinę atskirtį.

Atsižvelgiant į įvairių tikslinių grupių poreikius Strategijos tikslas, uždaviniai, veiksmai suformuluoti taip, jog juos įgyvendinant, gautų maksimalią naudą, kuri padėtų geriau integruotis į visuomeninį gyvenimą, sustiprintų jų socialinius gebėjimus ir ryšius, padėtų sukurti tvarią ir ilgalaikę integraciją į darbo rinką ir pan.

Strategijos įgyvendinimo metu, visoms tikslinėms grupėms bus užtikrintos horizontaliųjų principų asmenų teisės nepažeidžiant Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos reikalavimų.

2. TERITORIJOS, KURIAI RENGIAMA VIETOS PLĖTROS STRATEGIJA, ANALIZĖ

2.1. POREIKIŲ IR GALIMYBIŲ ANALIZĖ

2.1.1. DEMOGRAFINĖ APLINKA

Remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis, Pakruojo r. savivaldybėje analizuojamu 2018–2022 m. laikotarpiu buvo fiksuotas didžiausias mirusiųjų skaičiaus augimas Šiaulių apskrityje, kuris siekė 13,99 proc. Gana didelis mirusių skaičiaus augimas fiksuotas Šiaulių r. (9,26 proc.) ir Kelmės r. (3,48 proc.) savivaldybėse. Tuo tarpu didžiausias mirusiųjų skaičiaus mažėjimas analizuojamu laikotarpiu buvo Akmenės r. savivaldybėje, kur mirčių skaičius sumažėjo 6,32 proc. Radviliškio r. savivaldybėje sumažėjo 5,28 proc., Šiaulių m. savivaldybėje – 0,98 proc. Tuo tarpu remiantis išvestiniais Pakruojo m. duomenimis, mirusiųjų skaičius didėjo labiau nei Pakruojo r. (27,85 proc.) (žr. 2 lentelė).

	2018	2019	2020	2021	2022	Pokytis, proc.
Mirusieji	343	319	357	400	407	13,99
Mirusieji (Pakruojo m.)*	**79**	**75**	**87**	**98**	**101**	**27,85**
Gimusieji	145	148	146	119	95	-33,79
Gimusieji (Pakruojo m.)*	**33**	**35**	**36**	**29**	**24**	**-27,27**
Skirtumas	198	171	211	281	312	57,58
Skirtumas (Pakruojo m.)*	**46**	**40**	**51**	**69**	**77**	**67,39**

2 lentelė. Mirčių ir gimimų skaičius Pakruojo m. ir Pakruojo r. savivaldybėje
Šaltinis: Valstybės duomenų agentūros duomenys

Analizuojant gimstamumo duomenis 2018–2022 m. laikotarpiu, pastebima, jog **Pakruojo r. savivaldybėje tarp visų Šiaulių apskrities savivaldybių gimstamumas mažėjo sparčiausiai [D1]**. 2022 m. duomenis lyginant su 2018 m. gimstamumas Pakruojo rajone sumažėjo net 33,79 proc., tuo tarpu Akmenės r. savivaldybėje gimstamumas mažėjo – 20,00 proc., Joniškio r. – 20,42 proc., Kelmės r. – 22,75 proc., Radviliškio r. – 25,93 proc., Šiaulių m. – 21,92 proc., Šiaulių r. – 19,63 proc. Pakruojo

m. gimstamumas mažėjo lėčiau nei Pakruojo r. (-27,27 proc.)[7]. Mažėjantis gimstamumas ir augantis mirtingumas[8] negarantuoja natūralios kartų kaitos, todėl gyventojų skaičius mažėja. Kaip matyti iš 2 lentelės duomenų, didžiausias skirtumas tarp gimusiųjų ir mirusiųjų Pakruojo mieste buvo fiksuotas 2022 m., nors ir ankstesniais metais buvo gana didelis, turintis kintančią didėjimo tendenciją.

	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
Lietuvos Respublika	131	132	134	134	134
Šiaulių apskritis	150	152	155	157	156
Pakruojo r. savivaldybė	168	174	181	182	186
Pakruojo m.*	157	165	171	177	188

3 lentelė. Demografinis senatvės koeficientas/asmenys
Šaltinis: Valstybės duomenų agentūros duomenys

3 lentelėje matomas savivaldybės gyventojų senėjimas per demografinės senatvės koeficientą t.y. pagyvenusių (65 m. ir vyresnių) žmonių skaičius, tenkantis šimtui vaikų iki 15 metų amžiaus[9]. Lentelėje pateikti duomenys atskleidžia, **jog Pakruojo rajono savivaldybėje šio rodiklio reikšmės viršija tiek Lietuvos, tiek Šiaulių apskrities reikšmes. Vertinant Pakruojo m. išvestinius demografinio senatvės koeficiento duomenis matyti, jog Pakruojo mieste jis buvo mažesnis nei rajone (išskyrus 2022 m.). 2018-2022 m. demografinis senatvės koeficientas padidėjo 20,38 proc. Šis rodiklis parodo gyventojų kaitą, pasireiškiančia pensinio amžiaus žmonių skaičiaus didėjimu arba jaunų žmonių skaičiaus mažėjimu [B1], [D1], [D2].**

	2018	2019	2020	2021	2022
Lietuvos Respublika	-3292	10794	19993	19653	72097
Šiaulių apskritis	-1203	423	840	1943	5306
Pakruojo r.	-277	-293	-181	-49	-71
Pakruojo m.*	-64	-69	-44	-12	-18

4 lentelė. Migracijos srautai
Šaltinis: Valstybės duomenų agentūros duomenys

Šiaulių apskrityje, kaip ir Lietuvoje pastebimi teigiami migracijos srautai[10]. Tarp visų Šiaulių apskrities savivaldybių, teigiami migracijos srautai buvo tik Šiaulių miesto ir rajono savivaldybėse. Kitose savivaldybėse buvo fiksuoti neigiami migracijos srautai. **Pakruojo r. savivaldybėje migracijos srautas nors ir buvo neigiamas, tačiau pastebima 71,88 proc. jo mažėjimo tendenciją [D1].** 2018–2022 m. laikotarpiu migracijos srautas sumažėjo. Be ilgalaikių natūralios gyventojų kaitos procesų, didelė įtaką gyventojų skaičiaus mažėjimui savivaldybėse turėjo migracija. Dėl migracijos gyventojų skaičius Šiaulių regione 2018–2022 m. sumažėjo 723 gyventojais (0,28 proc.), tačiau eliminavus Šiaulių miesto duomenis stebimas didesnis 3,01 proc. (arba 4103 gyventojų) gyventojų skaičiaus mažėjimas.

Vis labiau senstantys gyventojai rodo, jog keičiasi visuomenės sudėtis: mažėja vaikų ir jaunuolių, daugėja pensinio ir senyvo amžiaus žmonių, todėl socialinių paslaugų organizavimas ir teikimas, padėtų spręsti vietos bendruomenei aktualias gyventojų skurdo ir atskirties problemas bei skatintų socialinę atskirtį patiriančius asmenis įsitraukti į visavertį visuomenės gyvenimą. Pakruojo m. demografinio senėjimo koeficiento didėjimas reiškia didesnę naštą

[7] *https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=aa9d33c6-665f-4254-8c2e-377f025d40b4*
[8] *https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=b220409f-11c3-44b2-a033-c41c36ad17f3*
[9] *https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=17d68046-77ff-4189-89cb-6efa3dbbae20*
[10] *https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=99eeb6b7-55d5-43a5-93e4-ed2af09167fe*

darbingo amžiaus gyventojams, kurie turės išlaikyti daugiau senyvo amžiaus žmonių (didėjantis lėšų poreikis socialinei ir sveikatos priežiūrai, infrastruktūrai, susisiekimui ir pan.). Gyventojų skaičiaus mažėjimas ir senėjimas mažina darbingo amžiaus žmonių skaičių, taip sukeliant ekonomines problemas.

2.1.2. SOCIALINĖ IR GYVENAMOJI APLINKA

Užimtumas ir darbo rinka. Remiantis Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos[11] (toliau – Užimtumo tarnyba) pateikiamais statistiniais duomenimis, lyginant Šiaulių apskrities savivaldybių duomenis, 2022 m. didžiausias bedarbių asmenų skaičius nuo visų DAG[12] buvo fiksuotas Akmenės r. savivaldybėje, kur siekė 13,55 proc. ir lyginant su baziniais 2018 m. padidėjo 8,14 proc. ir viršijo Šiaulių apskrities ar Lietuvos duomenis. (žr. 5 lentelė). Iš pateiktų duomenų matyti, jog didžiausias bedarbių procentas nuo DAG buvo fiksuotas 2020 ir 2021 m. Tam didžiausios įtakos turėjo dėl COVID–19 pandemijos Lietuvoje ir pasaulyje prasidėjęs karantinas bei su tuo susiję ribojimai (asmenų judėjimui, verslo vykdymui, paslaugų teikimui ir kt.). Šiuo laikotarpiu bedarbių skaičius augo visose Šiaulių apskrities savivaldybėse. Bendras apskrities vidutinis bedarbių procentas nuo visų DAG buvo žemesnis nei šalies. Vertinant pagal atskiras savivaldybės matyti, jog daugiausiai šis rodiklis augo Šiaulių miesto ir rajono savivaldybėse. **Pakruojo r. savivaldybėje vidutinis bedarbių procentas kito mažiausiai ir buvo nežymiai geresnis nei Šiaulių apskrityje bei šalyje [A1]**.

	2018	2019	2020	2021	2022	Pokytis, proc.
Šalyje	8,5	8,4	12,6	13,0	9,0	0,51
Šiaulių apskr.	8,9	8,9	12,5	12,7	8,8	-0,10
Akmenės r.	12,5	12,2	16,1	16,0	13,6	1,02
Joniškio r.	12,5	11,8	15,0	14,8	8,6	-3,86
Kelmės r.	8,1	7,9	11,8	13,8	8,8	0,70
Pakruojo r.	**8,6**	**8,0**	**10,6**	**11,1**	**8,3**	**-0,34**
Radviliškio r.	10,3	10,6	14,9	14,8	9,7	-0,54
Šiaulių m.	5,8	6,0	9,6	10,0	7,2	1,32
Šiaulių r.	8,7	9,4	13,1	13,5	9,3	0,60

5 lentelė. Vidutinis bedarbių procentas nuo DAG
Šaltinis. Užimtumo tarnybos duomenys

Remiantis 5 lentelės duomenimis galime teigti, jog **Pakruojo r. savivaldybėje lyginant su kitomis Šiaulių apskrities savivaldybėmis matomas bedarbių procento nuo DAG mažėjimas [A1]**.

Analizuojant bedarbių skaičiaus pokyčius matyti, jog vidutinis Užimtumo tarnyboje registruotų bedarbių skaičius analizuojamu 2018–2022 m. laikotarpiu Šiaulių apskrities mastu sumažėjo 2,01 proc. (žr. 6 lentelė). Registruotų bedarbių skaičius analizuojamu laikotarpiu labiausiai mažėjo Joniškio r. (33,22 proc.) ir Kelmės r. (22,52 proc.). Pakruojo r. ir Radviliškio r. savivaldybėse registruotų bedarbių skaičius taip pat mažėjo, tačiau gerokai mažiau, atitinkamai 8,25 ir 8,00 proc. Tuo tarpu remiantis išvestiniais duomenimis, Pakruojo m. Užimtumo tarnyboje registruotų bedarbių skaičius sumažėjo 1,27 proc. arba 6,98 proc. mažiau nei Pakruojo r. Pakruojo ir Radviliškio rajonų savivaldybėse bedarbių skaičiaus mažėjimas buvo didesnis nei bendrai Šiaulių apskrities mastu. Šalyje vidutinis registruotų bedarbių skaičius padidėjo 6,14 proc.

[11] *https://public.tableau.com/shared/TY77GPQRM?:display_count=y&:origin=viz_share_link&:embed=y*
[12] *DAG – darbingo amžiaus gyventojai*

	2018	2019	2020	2021	2022	Pokytis, proc.
Šalyje	148 242	144 898	216 187	225 225	157 344	6,14
Šiaulių apskritis	14 503	14 241	20 067	20 204	14 212	-2,01
Akmenės r. sav.	1 444	1 364	1 751	1 721	1 526	5,64
Joniškio r. sav.	1 644	1 504	1 873	1 817	1 098	-33,22
Kelmės r. sav.	2 277	1 997	2 628	2 448	1 650	-27,52
Pakruojo r. sav.	**1 027**	**921**	**1 195**	**1 229**	**942**	**-8,25**
Pakruojo m.*	**237**	**215**	**292**	**302**	**234**	**-1,27**
Radviliškio r. sav.	2 250	2 276	3 137	3 095	2 070	-8,00
Šiaulių m. sav.	3 643	3 761	6 116	6 421	4 536	24,54
Šiaulių r. sav.	2 219	2 417	3 367	3 473	2 391	7,71

6 lentelė. Vidutinis metinis bedarbių skaičius[13]
Šaltinis. Užimtumo tarnybos duomenys

Analizuojant 2018–2022 m. laikotarpiu užimtumo tarnyboje registruoto jaunimo[14] (16–29 m.) duomenis matyti, jog Šiaulių apskrityje šis rodiklis siekė 0,35 proc. Sparčiausiai užimtumo tarnyboje registruoto jaunimo skaičius mažėjo Kelmės r. savivaldybėje (10,59 proc**.). Pakruojo r. savivaldybėje užimtumo tarnyboje registruotų jaunuolių skaičius padidėjo 4,48 proc. Vertinant Pakruojo m. išvestinius duomenis matyti, jog jaunimo neturinčio darbo skaičius Pakruojo m. didėjo labiausiai nei Pakruojo r., atitinkamai 12,24 proc. [B3].** Didesnis augimas buvo fiksuotas tik Šiaulių m. (11,73 proc.) ir Radviliškio r. (5,51 proc.). (žr. 7 lentelė)

	2018	2019	2020	2021	2022	Pokytis
Akmenės r. sav.	616	646	758	586	617	0,16
Joniškio r. sav.	658	683	862	593	600	-8,81
Kelmės r. sav.	746	605	915	644	667	-10,59
Pakruojo r. sav.	**424**	**316**	**594**	**466**	**443**	**4,48**
Pakruojo m.*	**98**	**65**	**130**	**106**	**110**	**12,24**
Radviliškio r. sav.	980	1 014	1 455	945	1 034	5,51
Šiaulių m. sav.	2 583	2 769	2 769	2 600	2 886	11,73
Šiaulių r. sav.	1 063	1 078	1 488	963	1 023	-3,76

7 lentelė. Užimtumo tarnyboje registruoto jaunimo (16–29 m.) skaičius[15]
Šaltinis. Užimtumo tarnybos duomenys

Siekiant kovoti su gyventojų nedarbu bei gerinti įsidarbinamumą, ypač palankių sąlygų neturinčių grupių, Užimtumo tarnyba vykdo aktyvias darbo rėmimo priemones, kurios skirtos padėti gyventojams lengviau įsidarbinti ar išsilaikyti darbo rinkoje. Užimtumo tarnyboje yra įgyvendinamos šios priemonės (2018–2022 m. laikotarpiu), pvz.: darbo įgūdžių įgijimo rėmimas, įdarbinimas į įsteigtas darbo vietas, įdarbinimas subsidijuojant, profesinis mokymas ir kt.

Atsižvelgiant į 8 lentelėje pateiktus duomenimis matyti, jog dalyvauti šiose programose Pakruojo r. savivaldybėje 2022 m. buvo nukreipti 293 asmenys. **Pakruojo r. savivaldybės 2022 m. duomenis lyginant su baziniais 2018 m., į priemones nukreiptų asmenų skaičius sumažėjo daugiausiai iš**

[13] *https://public.tableau.com/shared/WZJYT6G5Q?:display_count=y&:origin=viz_share_link&:embed=y*
[14] *https://uzt.lt/darbo-rinka/statistiniai-rodikliai/88*
[15] *https://public.tableau.com/shared/ZJ75HM5GS?:display_count=y&:origin=viz_share_link&:embed=y*

visų Šiaulių apskrities savivaldybių (41,16 proc.) **[B3]**. Remiantis išvestiniais Pakruojo miesto duomenimis, į aktyvias darbo rinkos priemones nukreiptų asmenų skaičius mažėjo sparčiau (7,53 proc.) nei Pakruojo r. Tuo tarpu 2022 m. duomenis palyginus su prieš tai buvusiais 2021 m. matyti, jog į aktyvaus darbo rėmimo priemones Pakruojo r. buvo nukreipta daugiau negu dvigubai asmenų (153 asmenimis daugiau), o Pakruojo m. - 114,71 proc. arba 39 asmenimis.

	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Pokytis
Akmenės r. sav.	409	271	171	233	363	-11,25
Joniškio r. sav.	430	312	205	187	368	-14,42
Kelmės r. sav.	551	355	235	321	463	-15,97
Pakruojo r. sav.	**498**	**365**	**236**	**140**	**293**	**-41,16**
Pakruojo m.*	**115**	**85**	**58**	**34**	**73**	**-57,53**
Radviliškio r. sav.	557	385	225	292	520	-6,64
Šiaulių m. sav.	1 032	523	627	568	1 071	3,78
Šiaulių r. sav.	703	498	476	408	900	28,02

8 lentelė. Asmenų, nusiųstų į aktyvias darbo rėmimo priemones, skaičius
Šaltinis. Užimtumo tarnybos duomenys[16]

Asmenų, nusiųstų į aktyvias darbo rėmimo priemones, skaičiaus mažėjimą labiausiai įtakojo COVID–19 pandemija. Mažiausiai asmenų į šias priemones buvo nukreipta 2021 m. Nuo 2021 m. nukreipiamų asmenų skaičius ėmė didėti. Pakruojo r. savivaldybėje asmenys daugiausiai buvo nukreipiami į šias priemones: įdarbinimas subsidijuojant, profesinis mokymas ir parama judumui.
Apibendrinant galima teigti, jog pastebimas bendras darbingo amžiaus gyventojų skaičiaus augimas mažinantis nedarbo lygį, tačiau jaunimo nedarbo didėjimas tampa opi problema. Nors vykdomos aktyvios darbo rėmimo priemonės, tačiau nemaža dalis jaunimo neturėdami reikiamos kvalifikacijos, žinių ir nerasdami galimybių įsidarbinti Pakruojo mieste, darbo ieškoti išvyksta į kitus rajonus ar užsienį [B3]. **Todėl būtina gerinti Pakruojo miesto gyventojų įsidarbinamumą, sudaryti galimybes dalyvauti darbo rinkoje, ypač palankių sąlygų neturinčių grupių asmenims bei plėtoti darbo su jaunimu sistemą, siekiant didesnės jų integracijos į darbo rinką.**

Socialinė apsauga. Pakruojo mieste socialinės paslaugos teikiamos vadovaujantis Socialinių paslaugų planu. Remiantis šiuo planu[17], socialinių paslaugų įstaigų statistiniai rodikliai byloja, kad socialinių paslaugų vyresnio amžiaus ir neįgaliems žmonėms poreikis yra pats didžiausias. Senatvė, negalia, sveikatos sutrikimai, susiję su daugeliu pokyčių žmogaus gyvenime, todėl vyresnio amžiaus ir neįgaliems žmonėms būtina ilgalaikė įvairaus pobūdžio pagalba. **Pakruojo r. savivaldybėje veikia vaikų dienos centrai, neįgaliųjų dienos centrai, senų žmonių globos namai, vaikų globos įstaigos, kitos socialinės įstaigos, nevyriausybinės organizacijos [A4].**

- Linkuvos SPC padalinio Pakruojo bendruomeniniai vaikų globos namai
- Linkuvos SPC padalinio Bendruomeniniai vaikų globos namai
- Pakruojo nestacionarių socialinių paslaugų centras
- Pakruojo nestacionarių socialinių paslaugų centro Laikino gyvenimo namai
- Pakruojo nestacionarių socialinių paslaugų centro Pagalba į namus tarnyba
- Pakruojo nestacionarių socialinių paslaugų centro Bendruomeninių paslaugų tarnyba
- Pakruojo nestacionarių socialinių paslaugų centro Globos centras

[16] *https://public.tableau.com/shared/J5K372ZCC?:display_count=y&:origin=viz_share_link&:embed=y*
[17] *https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/04b54e02dab511eda305cb3bdf2af4d8?positionInSearchResults=16&searchModelUUID=de0626d3-062e-4be1-8381-d92397da312b*

- Pakruojo nestacionarių socialinių paslaugų centro Integralios pagalbos tarnyba
- Pakruojo Šv. Jono Krikštytojo parapijos vaikų dienos centras
- Pakruojo samariečių bendrijos Pakruojo skyrius

Jose teikiamos šios socialinės paslaugos: informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, maitinimo organizavimas, aprūpinimas būtiniausiais drabužiais ir avalyne, transporto organizavimas, sociokultūrinės, asmens higienos paslaugos. Iš plataus socialines paslaugas teikiančių organizacijų tinklo matyti nepakankamai išnaudotas jų veiklos potencialas. Analizuojant **teikiamas socialines paslaugas, matome, kad tenkinamas ne visų asmenų (šeimų) poreikis, kuriems toks yra nustatytas, todėl svarbu skatinti bendradarbiavimą su nevyriausybiniu sektoriumi, kuris per teikiamas socialines paslaugas leistų padidinti gyventojų socialinį sąmoningumą ir integraciją į visuomenę [A4], [B1], [B4], [B5], [B6], [B7], [D4]**.

Eil. Nr.	Rodiklis	Gyventojų skaičius					Pokytis
		2018	**2019**	**2020**	**2021**	**2022** m.	
1.	Pagyvenusių (65 metų ir vyresnio amžiaus) asmenų Pakruojo r.	4330	4288	4264	4237	4049	**-6,49**
2.	Pagyvenusių (65 metų ir vyresnio amžiaus) asmenų Pakruojo m.*	1000	1003	1040	1043	1006	**0,60**
3.	Suaugę neįgalūs asmenys Pakruojo r.	2752	2819	2586	2553	2694	**-2,11**
4.	Suaugę neįgalūs asmenys Pakruojo m.*	635	659	631	628	670	**5,51**
5.	Neįgalūs vaikai Pakruojo m.*	164	166	150	126	121	**-26,22**
6.	Socialinės rizikos vaikai Pakruojo m.	37	23	31	13	25	**-32,43**
7.	Šeimų (trys ir daugiau vaikų) skaičius	349	314	384	304	332	**-4,87**
8.	Šeimų (trys ir daugiau vaikų) skaičius Pakruojo m.*	81	73	94	75	83	**2,47**
9.	Globojamų vaikų skaičius Pakruojo m.	139	120	105	123	88	**-36,69**

9 lentelė. Pakruojo rajono gyventojų sudėtis

Šaltinis. Pakruojo r. savivaldybės Socialinės rūpybos skyriaus informacija[18]

Iš 9 lentelės duomenų pastebimos mažėjimo tendencijos dalyje socialinės rizikos rodiklių. Remiantis išvestiniais duomenimis, analizuojamu laikotarpiu Pakruojo m. lyginant su Pakruojo r., pagyvenusių asmenų skaičius padidėjo 0,6 proc. Taip pat didėjimas analizuojamu laikotarpiu buvo fiksuotas negalią turinčių suaugusių asmenų tarpe. 2018-2022 m, laikotarpiu šis skaičius padidėjo 5,51 proc., tuo tarpu Pakruojo r. šis skaičius sumažėjo 2,11 proc. Pakruojo m. taip pat fiksuotas mažėjimas negalią turinčių vaikų (-26,22 proc.), socialinės rizikos vaikų (-32,43 proc.) bei globojamų vaikų (-36,69 proc.) skaičiaus rodikliuose. Atsižvelgiant į 9 lentelės duomenis matyti, jog šeimų, kuriose auga

[18] *https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/04b54e02dab511eda305cb3bdf2af4d8?positionInSearchResults=16&searchModelUUID=de0626d3-062e-4be1-8381-d92397da312b*

daugiau nei 3 vaikai skaičius Pakruojo m. analizuojamu laikotarpiu padidėjo 2,47 proc. (2 šeimomis), tuo tarpu Pakruojo r. tokių šeimų skaičius sumažėjo 4,87 proc. (17 šeimų).

Apžvelgus 10 lentelėje pateikiamą **šeimų, patiriančių socialinę riziką, skaičiaus kitimą 2018–2022 m., pastebimas tokių šeimų skaičiaus mažėjimas** (9,03 proc. Pakruojo r. ir net 25 proc. Pakruojo m.). Taip pat mažėja vaikų skaičius šeimose, kurios patiria socialinę riziką. 2018–2021 m. turėjęs kintamą mažėjimo tendenciją, 2018–2022 m. šio rodiklio reikšmė Pakruojo m. sumažėjo 18,46 proc. Socialinę riziką patiriančiose šeimose vyrauja tokios problemos, kaip piktnaudžiavimas alkoholiu, ilgalaikis nedarbas, finansiniai nepritekliai, nestabilūs santykiai šeimose, naudojama fizinė ir psichologinė prievarta tarp partnerių ir prieš vaikus.

Eil. Nr.	Rodiklio pavadinimas	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Pokytis
1.	Šeimos, patiriančios socialinę riziką	155	156	145	133	141	-9,03
2.	Šeimos, patiriančios socialinę riziką Pakruojo m.*	48	45	34	34	36	-25,00
3.	Vaikų skaičius šeimose, patiriančiose socialinę riziką	321	261	231	218	201	-37,38
4.	Vaikų skaičius socialinės rizikos šeimose (Pakruojo m.)*	65	65	74	50	53	-18,46

10 lentelė. Šeimų ir jose augančių vaikų, patiriančių socialinę riziką skaičiaus kaita

Šaltinis. Pakruojo r. savivaldybės Socialinės rūpybos skyriaus informacija (žr. Strategijos 22 priedą).

Vaikai, netekę tėvų globos, auga pas globėjus, budinčius globotojus ar šeimynose, sudėtingiausiais atvejais tokie vaikai auga bendruomeniniuose vaikų globos namuose. Vaikų gerovės klausimas išlieka labai aktualus, tad siekiama, kad vaikai augtų saugioje, darnioje, jų poreikius atitinkančioje, šeimai artimoje aplinkoje. Pastebėtina, jog per pastaruosius kelerius metus šeimose globojamų (rūpinamų) vaikų skaičius santykis augo, kartu mažindamas institucinės globos nustatymo atvejus. Pakruojo rajono savivaldybėje ilgalaikę socialinę globą teikia 3 šeimynos, kuriose 2022 m. buvo globojama 18 vaikų, šeimose pas globėjus gyveno 51, o institucijoje 19 vaikų.

Remiantis Pakruojo r. savivaldybės turto ir ūkio skyriaus duomenimis, **Pakruojo r. savivaldybėje 2022 m. buvo sudarytos ir galiojo 167 socialinio būsto, gyvenamųjų patalpų nuomos sutartys (4 sutartimis mažiau nei 2018 m.). 2022 m. gauti socialinį būstą laukiančių asmenų/šeimų sąraše buvo 66 šeimos/asmenys, tai net 56,06 proc. mažiau nei 2018 m**. **Pakruojo mieste 2018-2022 m. laikotarpiu buvo suteiktas 71 socialinis būstas, iš kurių 19 skirti jaunoms šeimoms. Nuo 2019-2021 m. laikotarpiu Pakruojo r. savivaldybė įgyvendindama priemonę 08.1.2–CPVA–R–408 „Socialinio būsto fondo plėtra“ Pakruojo mieste įsigijo 24 socialinius būstus, 2022 m. buvo įsigytas tik 1 socialinis būstas.**

Savivaldybė padeda jaunoms šeimoms nuomotis socialinį būstą. 2021 m. gruodžio 31 d. iš viso sąraše gauti socialinius būstus įtraukos 66 šeimos. Iš jų 17 jaunų šeimų. 2021 m. socialinis būstas skirtas 1 jaunai šeimai.

Remiantis Pakruojo rajono savivaldybės Socialinės rūpybos skyriaus duomenimis, socialinių pašalpų gavėjų skaičius 2018 m. Pakruojo rajone siekė 1350 asmenis (Pakruojo m. – 312*), 2019 m. – 1178 (275*), 2020 m. – 1052 (257*), 2021 m. – 1051 (257*), 2022 m. – 1290 (321*). Iš pateiktų duomenų matyti, jog Pakruojo rajono mastu pastebimas socialių pašalpų gavėjų skaičiaus mažėjimas, tačiau Pakruojo m. pašalpų gavėjų skaičius nežymiai padidėjo (1,03 proc.). Nors pašalpų gavėjų skaičius beveik visose Šiaulių apskrities savivaldybėse mažėjo[19], tačiau **išlaidos socialinėms pašalpoms analizuojamu laikotarpiu dalyje savivaldybių didėjo: Akmenės r. – 19,34 proc.,**

[19] *https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=eb1e9b01-2922-471c-8716-e90083f74077*

Kelmės r. – 24,45 proc., Radviliškio r. -26,29 proc., Šiaulių m. – 71,54 proc., Šiaulių r. -28,38 proc.[20] [D5]. Pakruojo r. savivaldybėje socialinėms pašalpoms skiriama lėšų suma buvo mažiausia tarp visų Šiaulių apskrities savivaldybių ir 2022 m. siekė 883,2 tūkst. Eur. 2018-2022 m. laikotarpiu išlaidos socialinės išmokoms Pakruojo r. sumažėjo 10,33 proc. arba 101,7 tūkst. Eur.

Remiantis Pakruojo rajono savivaldybės Socialinės rūpybos skyriaus duomenimis, skurdą patiriančių asmenų skaičius Pakruojo r. turėjo kintančią mažėjimo tendenciją: 2018 m. – 3372 asmenys (Pakruojo m. – 779*), 2019 m. – 3402 (795*), 2020 m. – 3348 (817*), 2021 m. – 3176 (782*), 2022 m. – 3339 (830*). **Tačiau analizuojant skliausteliuose pateiktus išvestinius Pakruojo m. duomenimis parodančius skurdą patiriančių asmenų kiekį matyti, jog šios grupės asmenų skaisčius analizuojamu laikotarpiu padidėjo 6,55 proc. lyginant su baziniais 2018 m. [B3]**.

Remiantis Pakruojo rajono savivaldybės Socialinės rūpybos skyriaus duomenimis, pagalbą į namus gaunančių asmenų skaičius analizuojamu laikotarpiu tiek Pakruojo rajone, tiek mieste didėjo: 2018 m. – 135 asmenys (67), 2019 m. – 147 (60), 2020 m. – 144 (61), 2021 m. – 167 (58), 2022 m. – 146 (74). **Iš šių duomenų matyti, jog Pakruojo r. pagalbą į namus gaunančių asmenų skaičius didėjo (8,15 proc.) mažiau nei Pakruojo mieste (10,45 proc.) [B3]**. Analizuojamu laikotarpiu taip pat didėjo ir asmenų, gaunančių dienos socialinės globos paslaugas asmens namuose, skaičius. Pakruojo r. šias paslaugas gaunančių asmenų skaičius padidėjo 10 proc., Pakruojo mieste – net 1,5 karto arba 150 proc. **[B3]**.

Apibendrinant galima teigti, jog **pastebimi teigiami pokyčiai socialinės rizikos rodiklių mažėjime, tačiau socialinė atskirtis ir patiriama socialinė rizika išlieka gana didelė, galime teigti, jog toliau išlieka poreikis, pasitelkiant nevyriausybines organizacijas ir socialinius verslus, mažinti socialinę atskirtį ir plėtoti socialines paslaugas, kas prisidėtų prie šių socialinių problemų sprendimo bei teigiamų socialinių pokyčių visuomenėje kūrimo [A4]**, **[C1], [C2], [B1]. Tai kartu yra galimybė socialiniams verslams, kurie kurdami teigiamą socialinį poveikį, spręstų pasirinktų socialiai pažeidžiamų grupių atskirties problemas ir sunkiau integruojamų bendruomenės gyventojų grupių sunkumus[A3]**, **[C1].**

Sveikatos apsauga ir visuomenės sveikata. Pagrindinis gyventojų sveikatos rodiklis, parodantis bendrą sveikatos rizikos veiksnių poveikį, ligų paplitimą, intervencijų bei gydymo veiksmingumą – yra vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė (VTGT), kuri paskutinių trejų metų duomenimis Lietuvoje sutrumpėjo 2,3 metais. Pakruojo rajono savivaldybėje gyventojų tikėtina vidutinė gyvenimo trukmė 2019 m. buvo 73,9 m., 2020 m. – 72,3 m., o 2021 m. –73 metai. Pakruojo rajono savivaldybės gyventojų VTGT buvo 1,2 metų trumpesnė nei šalies vidurkis.

Remiantis Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2021 m. ataskaitos duomenimis[21], 18 iš 58 visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių reikšmių Pakruojo rajono savivaldybėje lyginant su šalies vidurkiu buvo geresni, tačiau 20 rodiklių reikšmės yra prastesnės nei Lietuvos vidurkis, tarp jų svarbiausios:

- Savižudybių skaičius tenkantis 10 000 gyventojų (2,13 karto didesnis);
- Socialinės rizikos šeimų skaičius tenkantis 1 000 gyventojų (2,58 karto didesnis);
- Asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, skaičius tenkantis 10 000 gyventojų (2,36 karto didesnis) ir kt.

Pakruojo r. mirtingumas mažėjo 5,75 proc. Lietuvoje gyventojų mirtingumo struktūra pagal pagrindines mirčių priežastis išlieka panaši, kurioje vyrauja mirtys dėl kraujotakos sistemos, širdies ligų bei piktybinių navikų. 2021 m. mirtys dėl šių priežasčių sudarė 88,02 proc. visų mirusiųjų [B1], [B5]. Pakruojo r. savivaldybės visuomenės sveikatos rodikliai taip pat atskleidžia, jog pagrindinės Pakruojo r. gyventojų (kaip ir apskrityje, šalyje) mirties priežastys – širdies ir

[20] *https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=1a5b5323-673f-4a43-89a1-69582a957070*

[21] *Tai naujausi duomenys. Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės stebėsenos 2021 m. ataskaita patvirtinta 2023 m. vasario 2 d. sprendimu Nr. T-3.*

kraujagyslių ligos. Įvairių mokslinių tyrimų duomenimis, reguliarus fizinis aktyvumas sumažina ne tik tikimybę jomis susirgti, bet ir gerina fizinę ir emocinę savijautą, todėl būtina ieškoti naujų būdų, priemonių skatinančių gyventojus labiau rūpintis savo fizine ir emocine sveikata, skatinti įvairių amžiaus grupių asmenų fizinį aktyvumą, aktyviau ir įtraukiau vykdyti gyventojų švietimą sveikos gyvensenos, žalingų įpročių prevencijos ir kitais klausimais. Didėjantis pensinio amžiaus žmonių skaičius įtakoja augantį, ir stacionarių palaikomojo gydymo ir slaugos, paliatyviosios pagalbos (suaugusiųjų ir vaikų) paslaugų poreikį **[B1], [C2], [D2], [D4].**

Siekiant spręsti aktualias Pakruojo miesto gyventojams fizinės ir emocinės savijautos problemas, svarbu tobulinti gyventojams teikiamų socialinių ir sociakultūrinių paslaugų kokybę bei sudaryti palankesnes sąlygas gyventi sveikesnį ir saugesnį gyvenimą. Skatinti socialinį aktyvumą, kad būtų atliepti jautriausių socialinių grupių poreikiai, pagyvenusiems miesto gyventojams ir jaunimui, sudarant sąlygas įsitraukti į ilgalaikę, kompetencijas ugdančią savanorišką veiklą, jaunoms šeimoms kurtis mieste, numatant palankesnes galimybes įsidarbinti ar pradėti nuosavą verslą.

Neformalus suaugusiųjų mokymas. Pakruojo mieste suaugusiųjų profesinį mokymą, perkvalifikavimą, kvalifikacijos tobulinimą pagal formalias ir neformalias mokymo programas vykdo Verslo ir svetingumo profesinės karjeros centro VESK Šiaurės filialo Pakruojo skyrius[22]. Šis skyrius glaudžiai bendradarbiauja su rajono ir viso regiono verslo įmonėmis, švietimo įstaigomis, bibliotekomis, darbo biržomis, rengia projektus vietos gyventojams, palaiko ryšius su Šiaulių prekybos, pramonės ir amatų rūmais ir kt. Pakruojo mieste veikia Pakruojo suaugusiųjų ir jaunimo švietimo centras[23], kuriame vykdomas suaugusiųjų profesinis orientavimas ir informavimas, vykdoma kultūriškai švietėjiška veikla (konkursai, parodos, klubai, susitikimai, koncertai, Trečiojo amžiaus universitetas), teikiamos kvalifikacijos tobulinimo paslaugos bei skatinama pagyvenusių asmenų savanorystė. Pakruojo mieste veikia papildoma ugdymo įstaiga J. Pakalnio menų mokykla[24]. Tai formalaus muzikinio ir papildomo meninio ugdymo įstaiga, skirta vaikų ir jaunuolių muzikinių ir kitų meninių įgūdžių ir gebėjimų ugdymui, jų kūrybinių galių, meninės saviraiškos bei laisvalaikio kultūros plėtojimui, tačiau siūlomas veiklų spektras yra nepakankamas ir neatliepia įvairaus amžiaus grupių kultūrinių saviraiškos poreikių. Atsižvelgiant į tai, atsiranda terpė mokykloje vystyti įvairesnes jaunimo, jaunų šeimų, laisvalaikio užimtumas, kultūrinės saviraiškos veiklas bei efektyviau įveiklinti esamą laisvalaikio infrastruktūrą [**B4**], [**B5**], [**B7**].

Kultūra. Pakruojo rajono savivaldybės teritorijoje veikia ir kultūrinių gyventojų poreikius užtikrina Pakruojo kultūros centras (su 8 skyriais), Linkuvos kultūros centras (su 4 skyriais ir 2 laisvalaikio salėmis), Pakruojo Juozo Paukštelio viešoji biblioteka (su 23 padaliniais) bei Pakruojo krašto muziejus „Žiemgala“, Tačiau Pakruojo mieste kultūrą puoselėja tik Pakruojo kultūros centras, kuriame veikia 13 mėgėjų meno kolektyvų: pučiamųjų instrumentų orkestras „Viestartas“ (22 dalyviai); šokių grupė „Reketys“ (16 dalyvių); šokių grupė „Laja“ (16 dalyvių); pagyvenusių žmonių mišrus vokalinis ansamblis „Sidabrinė gija“ (10 dalyvių); mėgėjų teatras (8 dalyviai); dailės studija (suaugusiųjų) (12 dalyvių); moterų vokalinis ansamblis (8 dalyviai); vaikų etnostudija (10 dalyvių); folkloro kolektyvas „Verdenė“ (23 dalyviai); vaikų vokalinis ansamblis „Šypsenėlės“ (12 dalyvių); vokalinis instrumentinis ansamblis (4 dalyviai); liaudiškos muzikos kapela (5 dalyviai); mišrus choras (20 dalyvių). Lyginant **mėgėjų meno kolektyvų duomenis su kitomis Šiaulių apskrities savivaldybių ir šalies rodikliais (žr. 11 lentelė), mėgėjų meno kolektyvų skaičius Pakruojo rajone sumažėjo 14,29 proc. ir buvo didesnis nei šalyje (-12,04 proc.)[25].**

Administracinė teritorija / Metai	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Pokytis proc., lyginant 2022 m. ir 2018 m.

[22] *https://www.vesk.lt/pakruojo-skyrius/*
[23] *https://www.sjsc.pakruojis.lt/*
[24] *https://www.pakruojomuzika.lt/*
[25] *https://www.lnkc.lt/go.php/lit/Kolektyvai/25*

Lietuvos Respublika	2915	2859	2701	2628	2564	*-12,04*
Akmenės r. sav.	60	66	59	55	51	*-15,0*
Joniškio r. sav.	43	56	41	45	47	*9,3*
Kelmės r. sav.	89	80	75	75	75	*-15,73*
Pakruojo r. sav.	**56**	**53**	**56**	**50**	**48**	***-14,29***
Radviliškio r. sav.	40	38	38	44	45	*12,50*
Šiaulių m. sav.	19	16	17	11	11	*-42,10*
Šiaulių r. sav.	99	99	95	95	95	*-4,04*

11 lentelė. Mėgėjų meno kolektyvų skaičius
Šaltinis. Lietuvos nacionalinio kultūros centro duomenys

Pakruojo r. savivaldybės teritoriją aptarnauja Pakruojo Juozo Paukštelio viešoji biblioteka su 23 padaliniais. Biblioteka siekia skatinti skaitymą, ugdyti literatūrinį išprusimą, siekė tapti bendruomeniškumo ir pilietiškumo vieta bendruomenėje, suteikdama prieigą prie informacijos ir jos paieškų sistemų, naujausių knygų ir periodinių leidinių, organizuodama kultūrinius renginius, ugdydama skaitmeninį raštingumą. Vartotojams teikiamos elektroninės paslaugos: dokumentų užsakymas, rezervavimas, automatinis informavimas. Remiantis Pakruojo rajono savivaldybės Juozo Paukštelio viešosios bibliotekos 2022 m. veiklos ataskaitos duomenimis[26], bibliotekose suorganizuotų renginių skaičius išaugo 15,3 proc., gyventojų skaitomumas padidėjo 24,7 proc., bibliotekos lankytojų skaičius 32,7 proc., o vaikų lankytojų skaičius net 45,1 proc. Remiantis Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos pateikiamais duomenimis[27], Pakruojo r. savivaldybė visoje Šiaulių apskrityje turėjo vieną plačiausių bibliotekos tinklų: Radviliškio r. – 26, Pakruojo r. – 24, Šiaulių r. – 27, Joniškio ir Kelmės r. – po 18, Akmenės r. – 14. Toks platus bibliotekų tinklas leidžia užtikrinti kad Pakruojo rajono gyventojai gautų bibliotekos siūlomas paslaugas, galėtų naudotis sukauptu knygų fondų kiek įmanoma arčiau jų gyvenamosios vietovės.

Remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis, Pakruojo r. savivaldybėje nėra registruoto nė vienas muziejus. Pakruojo mieste 2017 m. duris atvėrė medinė sinagoga, kurioje veikia parodos, vyksta koncertai, susitikimai, edukacijos bei filmų peržiūros. Ši sinagoga yra svarbus ir vertingas žydų ir visos Lietuvos architektūros ir kultūros paveldo objektas. Šalia Pakruojo miesto yra įsikūręs Pakruojo dvaras su gyvuoju muziejumi, kuriame pateikiama sustabdyta dvariško gyvenimo diena. Nors į Valstybės duomenų agentūros duomenų bazę neįtraukti, bet Pakruojo rajone veikia Pakruojo krašto muziejus „Žiemgala“, „Myliu žirgą“ Janeliūnų šeimos ekspozicija, Stasio Ušinsko muziejus bei Petrašiūnų geležinkelio muziejus.

Didžiausią įtaką mėgėjų meno kolektyvų dalyvių mažėjimui turi prastėjanti šalies, apskrities bei Pakruojo r. sav. demografinė situacija, tačiau net ir mažėjant gyventojų, meno kolektyvų skaičiui Pakruojo mieste, kultūrinė veikla yra vykdoma aktyviai, taikomos įvairios kultūros formos, siekiant pritraukti kuo didesnį dalyvių skaičių. Išvystytas bibliotekų veiklų ir kultūros centro meno kolektyvų spektras, Strategijos rėmuose sudaro palankias sąlygas sociokultūrinių paslaugų kūrimui ir plėtrai, kurios prisidėtų prie socialiai pažeidžiamų, socialinę riziką (atskirtį) patiriančių miesto gyventojų įtraukties, efektyvesnio socialinių problemų sprendimo, jų socialinės integracijos didinimo [**A4**], [**C3**].

Bendruomenės ir nevyriausybinės organizacijos. Pakruojo r. savivaldybės duomenimis[28], 2022 m. Pakruojo rajone veikia 43, o mieste 5 bendruomenės: Pakruojo miesto Naujamiesčio bendruomenė, Pakruojo Senamiesčio bendruomenė, Pakruojo seniūnaitijos Taikos seniūnaitijos bendruomenė, Pakruojo centro bendruomenė bei Pakruojo miesto bendruomenė „Malūnas“. Pakruojo rajone buvo

[26] *https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/70657e11a61f11ed924fd817f8fa798e?positionInSearchResults=5&searchModelUUID=dc437a28-a4da-4889-9f82-9203e397c460*
[27] *https://www.lnb.lt/mokslas/tyrimai-ir-tyrimu-rezultatai/mokslo-leidiniai/biblioteku-statistika*
[28] *https://www.pakruojis.lt/veiklos-sritys/nevyriausybines-organizacijos/nevyriausybines-organizacijos/787*

registruota ir veikė 35 nevyriausybinės organizacijos, iš kurių 20 buvo registruotos Pakruojo mieste [**A4**]. Pakruojo r. savivaldybėje veiklą vykdo 2 vietos veiklos grupės: Pakruojo miesto vietos veiklos grupė ir Vietos veiklos grupė „Pakruojo rajono partnerystė“. Pakruojo r. veikia stiprios nevyriausybinės organizacijos, turinčios žinių, gebėjimų ir patirties teikti įvairias sociokultūrines paslaugas, rengti ir įgyvendinti projektus. Lietuvos Samariečių bendrijos Pakruojo skyrius ir Pakruojo nestacionarių socialinių paslaugų centras nuo 2017 m. vykdo projektą „Kompleksinės paslaugos šeimai Pakruojo rajone“. Daugiausia bendrąsias ir specialiąsias socialines paslaugas teikė Pakruojo nestacionarių socialinių paslaugų centras, Linkuvos socialinių paslaugų centras ir Lietuvos Samariečių bendrijos Pakruojo skyrius, Pakruojo Šv. Jono Krikštytojo parapijos „Caritas“, Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Pakruojo Viltis“, VšĮ „Retenė“, Agentūros – visos Lietuvos vaikai Pakruojo labdaros ir paramos fondas ir kitos aktyvios nevyriausybinės organizacijos. Organizacijos teikia sociokultūrines, asmens higienos ir priežiūros, transporto organizavimo, aprūpinimo būtinaisiais drabužiais ir avalyne ir kitas bendrąsias ir specialiąsias socialines paslaugas ir kt. [**A4**]. Dalis Pakruojo miesto bendruomeninių ir nevyriausybinių organizacijų aktyviai įsitraukė į pirmosios Pakruojo miesto vietos veiklos grupės vietos plėtros strategijos 2016–2022 m. įgyvendinimą teikdamos socialines ir sociokultūrines paslaugas, tokias kaip: asmeninės higienos ir skalbinių skalbimo paslaugos; nemokamo pavėžėjimo paslauga socialiai atskirties asmenims; vaikų ir jaunimo krizių įveikimo dienos stovyklos; senjorų sveikatinimo ir fizinio aktyvumo veiklos; gyvenimo mentorystės ir kt., kurias siekiant mažinti socialinę atskirtį, toliau išlieka poreikis plėtoti ir šiame laikotarpyje, tad būtina užtikrinti šių paslaugų tęstinumą **[B4], [B5], [B6], [B7].**

Nevyriausybinių organizacijų skatinimui ir stiprinimui Pakruojo r. savivaldybėje yra įsteigta ir veikia Pakruojo rajono savivaldybės nevyriausybinių organizacijų taryba, kurios tikslas – užtikrinti ir skatinti nevyriausybinių organizacijų dalyvavimą nustatant, formuojant ir įgyvendinant nevyriausybinių organizacijų plėtros savivaldybėje politiką, stiprinti bendradarbiavimą tarp savivaldybės institucijų, įstaigų ir nevyriausybinių organizacijų. **Pakruojo r. savivaldybė, siekdama skatinti nevyriausybines organizacijas, kasmet skelbia kvietimą teikti paraiškas nevyriausybinių organizacijų projektams, finansuojamiems iš Pakruojo r. savivaldybės biudžeto lėšų.** 2022 m. nevyriausybinių organizacijų projektams buvo paskirstyta 10 000,00 eurų. Finansavimą gavo 24 nevyriausybinės organizacijos. **2018 m. nevyriausybinių organizacijų projektams buvo skirta 8 310,00 Eur. 2019–2022 m.-Nevyriausybinių organizacijų projektams buvo skirta 10 000,00 Eur.** Apibendrinant galima teigti, jog Pakruojo mieste veikia platus nevyriausybinių organizacijų tinklas, turintis žinių ir gebėjimų teikti įvairias socialines ir sociokultūrines paslaugas, rengti ir įgyvendinti projektus. Nedarbas, gyventojų senėjimas didina socialinių paslaugų poreikį. Pakruojo mieste gyvenančių socialinių paslaugų gavėjų skaičius yra gana didelis, todėl būtina daugiau dėmesio skirti kompleksiškų socialinių paslaugų teikimui ir naujų paslaugų kūrimui, atliepiant vietos gyventojų poreikius. Svarbu skatinti kartu veikti įvairių sektorių atstovus ir nevyriausybines organizacijas aktyviau bendradarbiauti tarpusavyje, imantis iniciatyvos teikti trūkstamas socialines paslaugas. Sudaryti sąlygas socialiai pažeidžiamiems įsitraukti į ilgalaikę ir kompetencijas ugdančią savanorišką veiklą.

Jaunimo politika. Pakruojo r. savivaldybėje veikia Pakruojo rajono savivaldybės taryba (SJRT), kuri yra sudaroma savivaldybės tarybos kadencijos laikotarpiui iš 8 narių, atstovaujančių jaunimo ir su jaunimu dirbančias organizacijas bei vietos valdžią. Prie Pakruojo r. sav. jaunimo politikos formavimo ir įgyvendinimo aktyviai prisideda Savivaldybės jaunimo organizacijų taryba — Pakruojo rajono jaunimo organizacijų sąjunga „Apskritasis stalas“, kuri vienija 22 rajono jaunimo ir su jaunimu dirbančias organizacijas.

Pakruojo r. savivaldybės duomenimis[29], Pakruojo rajone 2022 m. veikė 9 jaunimo organizacijas, kurių 4 buvo registruotos Pakruojo mieste. Taip pat veikė 4 su jaunimu dirbančios organizacijos

[29] *https://www.pakruojis.lt/veiklos-sritys/jaunimas/jaunimo-ir-su-jaunimu-dirbancios-organizacijos/290*

(Pakruojo mieste: Pakruojo Juozo Pakalnio menų mokyklos Atviras jaunimo centras ir Pakruojo vaikų ir jaunimo klubas prie Pakruojo rajono policijos komisariato), 2 nacionalinių organizacijų padaliniai (Lietuvos moksleivių sąjungos Pakruojo mokinių savivaldų informavimo centras (MSIC), Lietuvos skautijos Šiaulių krašto „Eglės“ draugovė) bei 5 neformalios jaunimo grupės. 2022 m. duomenimis, Pakruojo r. savivaldybėse veikė 7 mokinių savivaldos.

Viena iš naujausių bei patraukliausių darbo su jaunimu formų yra atvirasis darbas su jaunimu, kuris vykdomas atvirosiose jaunimo erdvėse ir atviruose jaunimo centruose. Pakruojo r. savivaldybėje atviro darbo su jaunimu principais veiklą vykdo 1 jaunimo centras ir 2 jaunimo erdvės. Pakruojo Juozo Pakalnio menų mokyklos Atviras jaunimo centras vykdo atvirą darbą su jaunimu Pakruojo mieste, teikia socialines, pedagogines, psichologines paslaugas 14–29 metų asmenims, sudaro sąlygas jaunimo užimtumo, neformaliojo ugdymo, lavinimo ir saviraiškos poreikiams tenkinti, socializuotis. 2018-2022 m. laikotarpiu iš savivaldybės biudžeto jaunimo organizacijų rėmimo programai stabiliai buvo skiriama po 9 000,00 Eur.

Remiantis Jaunimo reikalų agentūros duomenimis, 2022 m. Pakruojo r. savivaldybėje buvo 22 akredituotų savanorius priimančių organizacijų, kurios gali priimti savanorius ilgalaikei 6 mėn. savanorystei. Atsižvelgiant į Pakruojo rajono savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriaus pateiktą informaciją, akredituotų organizacijų 2019 m. buvo 4, 2020 m. – 17, 2021 m. – 22. **Lyginant akredituotų organizacijų skaičių su kitų Šiaulių apskrities savivaldybių, Pakruojo r. savivaldybė išsiskiria priimančių organizacijų gausa ir siūlomų veiklų įvairove jaunimui [A4].** Akmenės r. savivaldybėje veikė 13 akredituotų priimančių organizacijų, Joniškio r. – 20, Kelmės r. – 8, Radviliškio r. – 7, Šiaulių m. – 18, Šiaulių r. – 7.[30]

Jaunimo savanoriškos tarnybos savanorių papildomam finansavimui Pakruojo r. savivaldybė iš biudžeto skyrė: 2019 m. – 1 000,00 Eur., 2020 m. – 1 400,00 Eur., 2021 m. ir 2022 m. – 3 000,00 Eur. [A8] 2021 m. Jaunimo savanoriškos tarnybos programoje dalyvavo 21 jaunuolis, iš kurių 13 programą baigė, 4 nutraukė, 4 jaunuoliai programą baigė 2022 m. 2023 m. balandžio mėn. Pakruojo savivaldybės puslapyje pradėjo veikti savanorių skiltis, kuriose įvairias savanorystės galimybes gali rasti tiek jaunimas, tiek kitų amžiaus grupių atstovai. Savanorytės skiltyje nevyriausybinės organizacijos taip pat gali skelbti savo renginius, veiklas ir pan., kuriems reikalingi savanoriai. [**A4**].

Remiantis jaunimo reikalų agentūros atlikto darbo su jaunimu situacijos tyrimo duomenimis, Pakruojo r. savivaldybė 2019–2021 m. laikotarpiu buvo tarp 10 geriausiai vertinamų Lietuvos savivaldybių darbo su jaunimu srityje. Pakruojo r. savivaldybėje yra sudaryta palanki aplinka sėkmingam jaunimo politikos įgyvendinimui. Mieste veikia pakankamai daug jaunimo organizacijų, reglamentuotas ir išvystytas jaunimo politikos įgyvendinimas, todėl pasinaudojant veikiančiomis jaunimo ir su jaunimu dirbančiomis organizacijomis reikia daugiau dėmesio skirti vietos bendruomenių jaunimo įtraukimui, dirbti su jaunimo bei visuomenės lyderiais, siekiant kuo daugiau jaunimo įtraukti į jaunimo politikos formavimą bei siekti didesnės jų integracijos į darbo rinką, skatinti jaunimą pradėti verslus arba plėtoti turimus, taip mažinant nedarbo lygį jaunimo tarpe. Aktyvios ir patyrusios jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos, turinčios didelį potencialą, bendradarbiaujant su kitomis nevyriausybinėmis organizacijomis, gali užtikrinti sveikatinimo, sveikos gyvensenos, fizinio aktyvumo, psichologinės pagalbos ir kt. paslaugų įvairioms gyventojų grupėms teikimą **[A4], [B4], [B5], [B6], [B7], [C1], [C2], [C3].**

E. paslaugos. Pakruojo r. savivaldybės informacija skirta gyventojams, verslininkams, turistams apie svarbiausius įvykius, vykdomus projektus, bendruomenių, organizacijų ir įmonių naujienas yra skelbiamos interneto svetainėje www.pakruojis.lt. Šioje svetainėje taip pat yra pateikiamos ir savivaldybės teikiamos elektroninės paslaugos gyventojams bei ūkio subjektams, yra galimybė gauti e. Konsultacijas, vykdyti e. Apklausas, registruoti e. problemas, stebėti Tarybos posėdžių transliacijas internetu bei rasti jų vaizdo įrašus Youtube platformoje. Vadovaujantis 2022 m. spalio 12 d. Pakruojo

[30] *https://old.jrd.lt/informacija-jaunimui/savanoryste/organizaciju-paieska*

r. savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. AV–641 buvo patvirtintas Pakruojo rajono savivaldybės administracijos teikiamų paslaugų sąrašas. Iš 72 patvirtintų paslaugų, gyventojai naudodamiesi el. bankininkyste, elektroniniais valdžios vartais ir kt., elektroniniu būdu gali gauti 55 (76 pro.) paslaugų. Pakruojo r. savivaldybės administracija, seniūnijos, bendruomenės ir kitos organizacijos efektyvesniam informacijos viešinimui ir sklaidai naudoja Facebook socialinį tinklą. Pakruojo r. savivaldybė turi daugiau nei 4,2 tūkst. Facebook sekėjų. Nors teikiamų e. paslaugų spektras yra gana platus, tačiau daliai gyventojų informacija apie jų teikiamas galimybes ir galimybės jomis pasinaudoti yra nepakankamos, ypatingai socialinėje srityje informacijos skaida sunkiai pasiekia tikslines grupes. Atsižvelgiant į tai trūksta susistemintos, apibendrintos informacijos apie mieste teikiamas socialines ir sociokultūrines paslaugas, socialines sėkmės istorijas ir geruosius pavyzdžius.

Kūno kultūra ir sportas. **Pakruojo r. savivaldybės duomenimis, 2022 m. Pakruojo r. savivaldybėje veikė 27 sporto klubai, iš kurių Pakruojo mieste veikė 20 [A4].** Į 2021–2023 m Pakruojo r. savivaldybės strateginį veiklos planą buvo įtraukta nauja priemonė „Sporto srityje veikiančių fizinių ir juridinių asmenų veiklos skatinimas“. Šiai priemonei įgyvendinti 2021 m. buvo skirta 15 000,00 Eur. Sporto projektų rėmimo konkursui buvo pateiktos 16 klubų projektinės paraiškos, iš kurių 13 buvo susiję su aukštu meistriškumu, 3 su fizinio aktyvumo skatinimu. Savivaldybės parama sporto klubų projektams sudarė 13 560,00 Eur. 2022 m. 15 sporto klubų projektams buvo paskirstyta 13 800,00 Eur. Pakruojo mieste veiklą vykdo Pakruojo rajono sporto centras, kuris sudaro sąlygas rajono gyventojams praktikuoti kūno kultūrą ir sportą, rengia sportininkus sportinėms varžyboms, organizuoja sporto varžybas ir kitus kūno kultūros bei sporto renginius, rūpinasi vaikų, jaunimo, dirbančiųjų bei pagyvenusių žmonių, taip pat žmonių su negalia ir kitų rajono gyventojų kūno kultūra ir sportu, koordinuoja ir remia rajone įregistruotų sporto klubų bei kitų sportinių organizacijų sportininkus, atstovaujančius rajonui apskrities, šalies, tarptautinėse varžybose ir kituose sporto renginiuose. Sporto centre kultivuojamos šios sporto šakos – krepšinis, futbolas, lengvoji atletika ir BMX dviračių sportas. **Apibendrinant galima teigti, jog galimos įgyvendinti integruotos priemonės, skirtos socialinei ir nepalankias sąlygas turinčių grupių integracijai, o sporto klubai turi potencialą, ne tik vykdyti tradicines fizinio aktyvumo skatinimo veiklas, bet ir tapti socialiniais verslais, padedančiais vietoje spręsti pažeidžiamų grupių atskirties problemas. [A4], [B4], [B5], [C1], [C3].**

Viešasis saugumas. Remiantis išvestinais valstybės duomenų agentūros duomenimis, 2022 m. Pakruojo m. nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų skaičius sumažėjo32,32 proc. arba 4,74 proc. mažiau nei Pakruojo r. **Per analizuojamą penkių metų laikotarpį nusikalstamumo rodikliai Pakruojo r. savivaldybėje sumažėjo kiek daugiau nei 37 proc. ir tačiau išliko viena iš savivaldybių turinčių didžiausią nusikalstamumą Šiaulių apskrityje (išskyrus Šiaulių r. savivaldybę). [B5], [C2].**

Administracinė teritorija / Metai	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Pokytis proc., lyginant 2022 m. ir 2018 m.
Lietuvos Respublika	2070	1841	1656	1516	1600	*-22,70*
Šiaulių apskritis	1854	1710	1597	1392	1800	*-2,91*
Akmenės r. sav.	1663	1294	1818	1397	1254	*-24,59*
Joniškio r. sav.	1813	1761	1583	1392	1465	*-19,19*
Kelmės r. sav.	1937	1883	1651	1405	1186	*-38,77*
Pakruojo r. sav.	**2412**	**2144**	**1707**	**1227**	**1518**	***-37,06***
Pakruojo m. *	**557**	**501**	**417**	**302**	**377**	***-32,32***
Radviliškio r. sav.	1923	1914	1802	1557	1915	*-0,42*
Šiaulių m. sav.	1872	1735	1570	1468	2258	*-20,62*
Šiaulių r. sav.	1552	1339	1319	1123	1441	*-7,15*

12 lentelė. Užregistruotų nusikaltimų, baudžiamųjų nusižengimų skaičius, tenkantis 100 tūkst. gyventojų, skaičius[31]

Šaltinis. Valstybės duomenų agentūros duomenys

Apibendrinant galima teigti, jog mažas nusikalstamumas sukuria saugią ir patrauklią aplinką šeimoms. Tai sudaro palankias sąlygas jaunų šeimų kūrimuisi Pakruojo mieste.

Civilinė sauga. Pakruojo rajono savivaldybėje veikia Ekstremalių situacijų komisija ir Ekstremalių situacijų operacijų centras. Gyventojams perspėti Pakruojo r. savivaldybėje yra 3 centralizuoto valdymo ir 19 vietinio valdymo elektros sirenų. Pakruojo r. savivaldybės teritorijoje slėptuvių nėra. 2021 m. Pakruojo r. savivaldybės administracijos direktorius patvirtino Pakruojo r. savivaldybės teritorijoje esančių kolektyvinių apsaugos statinių sąrašą. Pakruojo mieste yra 8 kolektyvinės apsaugos statiniai, kuriuose gali būti apgyvendinta 6687 asmenys. Visi pastatai pritaikyti neįgaliesiems. 2021 m. taip pat buvo patvirtintas priedangų sąrašas, kuriame yra įtvirtinti 8 statiniai visoje Pakruojo r. savivaldybėje. Pakruojo mieste yra 4 priedangos, kurių bendras plotas 1 708 kv. m., ir galinčios sutalpinti 948 gyventojus. Remiantis 2021 m. civilinės saugos sistemos būklės Lietuvoje apžvalga, Gyventojų švietimas yra viena iš svarbiausių civilinės saugos funkcijų, diegiant visuomenės savisaugos kultūros pagrindus bei siekiant suteikti gyventojams žinių apie galimus pavojus ir kaip jiems apsisaugoti. Apžvalgoje[32] pateikti duomenys rodo**, kad šalies gyventojai vis dar nepakankamai žino apie galimus pavojus ir tik 7 procentai apklaustųjų šalies gyventojų tikrai žinotų (50 procentų gyventojų greičiausiai žinotų), kaip reikėtų elgtis stichinių ar žmogaus sukeltų nelaimių metu [B7].** Atsižvelgiant į tai būtina organizuoti įvairias edukacines prevencines programas, mokymus ir kt. įvairioms gyventojų grupėms, suteikiant žinių ir gebėjimų reaguoti mobilizacijos ir ekstremalių situacijų atveju, daugiau dėmesio skiriant negalią turinčių asmenų ir senjorų gebėjimui reaguoti šiomis situacijomis. Atsižvelgiant į Visuomenės apklausos 2021 m duomenis, šalies gyventojai (tame tarpe ir Pakruojo r. gyventojai) vis dar nepakankamai žino apie galimus pavojus ir gebėtų reaguoti mobilizacijos ar ekstremalių situacijų atveju, tad būtina ugdyti įvairių gyventojų grupių žinias ir gebėjimus reaguoti mobilizacijos ir ekstremalių situacijų atveju (daugiau dėmesio skiriant negalią turinčių asmenų, pagyvenusių asmenų žinių ir gebėjimų stiprinimui) [**B7**].

2.1.3. EKONOMINĖ APLINKA

Verslas. Tiesioginės užsienio investicijos (TUI) – yra vienas iš svarbiausių konkurencingumo ekonominių rodiklių. TUI investuojamai šaliai daro teigiamą poveikį kuriant naujas darbo vietas, taikant naujus vadybos modulius, diegiant modernesnes technologijas, plėtojant šalies eksportą bei stiprinant nacionalinį suverenitetą. Valstybės duomenų agentūros duomenimis, 2022 m. Pakruojo r. savivaldybėje TUI, tenkančios vienam gyventojui siekė 2902,00 Eur. **Rodiklis yra daugiau 3,6 karto mažesnis nei šalies vidurkis, tačiau net 38,19 proc. viršija apskrities rodiklį. Remiantis išvestiniais duomenimis matyti, jog Pakruojo m. TUI tenkanti vienam gyventojui sumažėjo 5,38 proc. [D3].** Analizuojamu laikotarpiu TUI tenkančios vienam gyventojui Pakruojo r. net 23,26 proc., kaip tuo tarpu kitose Šiaulių apskrities savivaldybėse šio rodiklio reikšmės didėjo (išskyrus Akmenės ir Joniškio r.). Tai rodo ganėtinai aukštą Pakruojo rajono verslo konkurencingumą, tačiau būtina ieškoti verslo skatinimo būdų ir metodų, padėsiančių ugdyti gyventojų verslumą, užtikrinančių smulkių įmonių konkurencingumą ir gebėjimą išsilaikyti rinkoje, kuriant pridėtinę vertę ir darbo vietas.

[31] *https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=03e85255-707d-4171-a48a-ea8446eb1786*

[32] *https://pagd.lrv.lt/uploads/pagd/documents/files/1%2Bpriedas_%2BCSS%2Bbukles%2B2021%2Bm_%2Bapzvalga%2Bpatikslinta(1).docx*

Administracinė teritorija / Metai	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	*2022 m.*	*Pokytis proc., lyginant 2022 m. ir 2018 m.*
Lietuvos Respublika	6070	7405	8563	9661	*10454*	*72,22*
Šiaulių apskritis	1251	1794	1723	1962	*2100*	*67,87*
Akmenės r. sav.	4986	4891	4936	4514	*5285*	*6,0*
Joniškio r. sav.	87	136	145	182	*319*	*266,67*
Kelmės r. sav.	18	109	119	276	*311*	*1627,78*
Pakruojo r. sav.	**3261**	**4486**	**3440**	**2028**	***2902***	***-11,01***
Pakruojo m.*	**762**	**1095**	**847**	**504**	***721***	***-5,38***
Radviliškio r. sav.	463	547	397	428	*505*	*9,07*
Šiaulių m. sav.	1254	2385	2433	3304	*3202*	*155,34*
Šiaulių r. sav.	636	653	631	643	*766*	*20,44*

13 lentelė. Tiesioginės užsienio investicijos tenkančios vienam gyventojui[33]
Šaltinis. Valstybės duomenų agentūros duomenys

Verslo situaciją savivaldybėje apibūdina įregistruotų ir veikiančių ūkio subjektų skaičius bei ūkio subjektų skaičius tenkantis 1 000–iui gyventojų. Valstybės duomenų agentūros duomenimis, 2022 m. pab. buvo įregistruoti 818 ūkio subjektai, tačiau veiklą vykdantys buvo tik 445 ūkio subjektai. Remiantis Valstybės duomenų agentūros duomenimis, tarp visų Šiaulių apskrities savivaldybių, **Pakruojo r. savivaldybėje veikiančių subjektų skaičius buvo mažiausias. Analizuojamu laikotarpiu Pakruojo r. savivaldybėje veikiančių ūkio subjektų skaičius augo 5,54 proc., tai vienas lėčiausių augimo tempų tarp visų Šiaulių apskrities savivaldybių, mažesnis augimo tempas buvo tik Šiaulių m. savivaldybėje**[**B2**], [**B3**].

Administracinė teritorija / Metai	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	*Pokytis proc., lyginant 2022 m. ir 2018 m.*
Lietuvos Respublika	105093	107444	108258	113516	122456	*16,52*
Šiaulių apskritis	7571	7636	7564	7818	8328	*10,00*
Akmenės r. sav.	363	389	385	408	450	*23,97*
Joniškio r. sav.	463	477	454	479	511	*10,37*
Kelmės r. sav.	538	560	549	572	618	*14,87*
Pakruojo r. sav.	**410**	**407**	**411**	**413**	**445**	***8,54***
Radviliškio r. sav.	679	676	689	699	766	*12,81*
Šiaulių m. sav.	4061	4031	3979	4095	4281	*5,42*
Šiaulių r. sav.	1067	1096	1087	1152	1257	*17,81*

14 lentelė. Veikiančių ūkio subjektų skaičius
Šaltinis. Valstybės duomenų agentūros duomenys

Didžioji dalis Pakruojo rajono savivaldybėje veikiančių ūkio subjektų yra labai mažos įmonės (iki 10 darbuotojų). 2022 m. pab. duomenimis jos sudarė 79,10 proc. visų Pakruojo rajono savivaldybėje veikiančių ūkio subjektų (352 ūkio subjektai)[34]**. [C4].** Mažų įmonių (nuo 10 iki 50

[33] *https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=9d0974f3-c144-49e6-b5cf-75dea18a7e89*
[34] *https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=e072d9c0-a894-4a33-9143-bbc97e3157a4*

darbuotojų) 2022 m. Pakruojo r. savivaldybėje veikė 68 (15,28 proc.), vidutinių įmonių (nuo 50 iki 250 darbuotojų) – 24 (5,39 proc.), o didelių įmonių – 1 (0,22 proc.).

Taigi, Pakruojo rajono savivaldybėje dominuoja smulkusis ir vidutinis verslas, kuris yra vienas svarbiausių šalies ekonomikos augimo veiksnių. Smulkiajame ir vidutiniame versle Lietuvoje dirba didžioji dalis gyventojų. Smulkusis ir vidutinis verslas reikšmingai veikia vietos ekonominę būklę, skatina inovacijas, tačiau kartu yra itin jautrus aplinkos pokyčiams. **Didelė grėsmė įžvelgiama viešojo ir privataus sektorių paslaugų, jų teikėjų ir kaštų optimizavime, kadangi dėl mažėjančio gyventojų (paslaugų gavėjų) skaičiaus priimami optimizavimo sprendimai, kurių pasėkoje uždaromos įmonės, įstaigos, jų padaliniai, kurie perkeliami į internetinę erdvę arba didesnius miestus [D4]. Todėl būtina palaikyti socialinio verslo (t. y. kuriančio darbo vietas, paslaugas ir (ar) prekes sunkiau integruojamoms bendruomenės gyventojų grupėms) kūrimąsi ir plėtrą per Strategijos įgyvendinimą, remiant reikalingos įrangos įsigijimą, socialinio verslo pradinių produktų ir paslaugų sukūrimą, kadangi taip bus atliepti miesto gyventojų poreikiai ir reikalingų paslaugų atsiradimas.**

Pagal ekonominės veiklos rūšių klasifikatorių, Pakruojo rajono savivaldybėje 2022 m. pabaigoje daugiausia ūkio subjektų veikė didmeninės ir mažmeninės prekybos sektoriuje (101 ūkio subjektų arba 22,7 proc.), kitos aptarnavimo veiklos sektoriuje (80 ūkio subjektai arba 17,98 proc.), transporto ir saugojimo sektoriuje (39 ūkio subjektai arba 8,76 proc.), žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės sektoriuje (38 ūkio subjektų arba 8,54 proc.). apdirbamosios gamybos sektoriuje (31 ūkio subjektai arba 6,97 proc.) ir meninio, pramoginio ir poilsio organizavimo sektoriuje (30 ūkio subjektų arba 6,74 proc.). 2022 m. Pakruojo r. savivaldybėje buvo įregistruota 30 naujų ūkio subjektų.

Ekonominės veiklos rūšis	Vienetai
A Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	38
B Kasyba ir karjerų eksploatavimas	3
C Apdirbamoji gamyba	31
D Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	3
E Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	2
F Statyba	22
G Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	101
H Transportas ir saugojimas	39
I Apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikla	11
J Informacija ir ryšiai	2
K Finansinė ir draudimo veikla	3
L Nekilnojamojo turto operacijos	12
M Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	20
N Administracinė ir aptarnavimo veikla	3
O Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas	4
P Švietimas	20
Q Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	21
R Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	30
S Kita aptarnavimo veikla	80
T Namų ūkių, samdančių darbininkus, veikla; namų ūkių veikla, susijusi su savoms reikmėms tenkinti skirtų nediferencijuojamų gaminių gamyba ir paslaugų teikimu	X
U Ekstrateritorinių organizacijų ir įstaigų veikla	X
Viso pagal ekonominės veiklos rūšis	**445**

15 lentelė. Veikiančių ūkio subjektų struktūra pagal ekonominės veiklos rūšis[35]

Šaltinis. Valstybės duomenų agentūros duomenys

[35] *https://osp.stat.gov.lt/lt/statistiniu-rodikliu-analize?hash=4053b786-b5cc-439e-b5d0-1c696d59dfc3*

Asmenys, sudalyvavę Užimtumo tarnybos siūlomose aktyvaus darbo rėmimo priemonėse įsidarbina ar susikuria darbo vietą sau. Remiantis Valstybinės mokesčių inspekcijos duomenimis[36], asmenų, dirbusių su verslo liudijimų analizuojamu 2018–2022 m. laikotarpiu mažėjo visose Šiaulių apskrities savivaldybėse. Iš visų Šiaulių apskrities savivaldybių, asmenų dirbančių su verslo liudijimu skaičius labiausiai mažėjo Kelmės r. (25,43 proc.) ir Šiaulių miesto (22,02 proc.) savivaldybėse. **Pakruojo r. savivaldybėje analizuojamu laikotarpiu asmenų dirbančių su verslo liudijimu skaičius sumažėjo -12,74 proc**. [**B2**], [B3] (žr. 16 lentelė).

	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.	Pokytis
Akmenės r. sav.	436	419	368	326	340	-22,02
Joniškio r. sav.	560	574	494	445	444	-20,71
Kelmės r. sav.	755	727	606	674	563	-25,43
Pakruojo r. sav.	**463**	**503**	**449**	**425**	**404**	**-12,74**
Radviliškio r. sav.	694	710	588	571	619	-10,81
Šiaulių m. sav.	3594	3684	3282	3021	3127	-12,99
Šiaulių r. sav.	1001	1107	952	976	979	-2,20

16 lentelė. Asmenų, dirbusių su verslo liudijimu skaičius
Šaltinis. Valstybinės mokesčių inspekcijos duomenys

Verslumo lygis yra vienas svarbiausių vietos ekonomikos konkurencingumo ir stabilumo veiksnių, parodantis verslo aplinkos patrauklumą. **2022 m. pradžioje Pakruojo rajono savivaldybėje 1000-iui gyventojų atiteko 14,6 mažų ir vidutinių įmonių. Šis rodiklis atsiliko nuo šalies, apskrities bei daugumos nagrinėjamų savivaldybių [B2]** (aukštesnis tik už Akmenės r. sav., kurios 1000-iui gyventojų atiteko 13,6 mažų ir vidutinių įmonių). Didžiausias verslumo lygis 2022 m. pradžioje buvo Šiaulių m. sav. Visose nagrinėjamose savivaldybėse verslumo lygis 2018–2022 m. augo.

Remiantis Pakruojo verslo informacijos centro duomenimis[37], per 2022 m. buvo įregistruota 14 naujų mažų ir vidutinių įmonių (2021 m. – 30, 2020 m. – 25, 2019 m. – 17, 2018 m. - 20), išregistruota 2022 m. – 17, 2021 m. – 11, 2020 m. - 8, 2019 m. – 15, 2018 m. - 15. Tuo tarpu analizuojamu laikotarpiu išregistruotų mažų ir vidutinių įmonių skaičius didėjo: 2022 m. -17 išregistruotų įmonių; 2021 m. -11, 2020 m. – 8, 2019 m. – 15, 2018 m. – 11.

Smulkaus ir vidutinio verslo rėmimas. Smulkaus ir vidutinio verslo skatinimui Pakruojo r. savivaldybės taryba 2018 m. yra patvirtinusi Smulkaus ir vidutinio verslo rėmimo tvarkos aprašą, kuris skirtas palankios verslo plėtros ir spartesnės rajono ekonomikos augimo sąlygų sudarymui, vietinių iniciatyvų skatinimui ir naujų darbo vietų kūrimui. [C4]. SVV fondas remia vidutines, mažas ir labai mažas įmones, verslininkus, ūkininkus, nevalstybines verslininkų organizacijas. 2018 m. iš Savivaldybės biudžeto skirta lėšų smulkiojo ir vidutinio verslo rėmimui – 23 906,03 Eur, 2019 m. – 14 910,00, 2020 m. – 19 157,41, 2021 m. – 20 000,00 Eur., 2022 m. – 19 733,94 m.

Socialinis verslas – tai inovatyvus verslo modelis, pagal kurį, išnaudojant rinkos mechanizmą, pelno siekimas susiejamas su socialiniais tikslais ir prioritetais, remiamasi socialiai atsakingo verslo bei viešojo ir privataus sektorių partnerystės nuostatomis, taikomos socialinės inovacijos. Socialinis

[36] *https://www.vmi.lt/evmi/2022metai3*
[37] *https://www.pakruojovic.lt/wp-content/uploads/2023/04/Pakruojo-VIC-VEIKLOS-ATASKAITA_-2022-m_.pdf , https://www.pakruojovic.lt/wp-content/uploads/2020/06/Pakruojo-Verslo-informacijos-centro-2019-m.-veiklos-ataskaita.pdf*

verslas apima tris pagrindinius aspektus: verslumo (nuolatinė ūkinė komercinė veikla), socialinį (socialinių tikslų siekimas) ir valdymo (ribotas pelno paskirstymas, skaidrus valdymas). Pakruojo mieste socialinio verslo įmonių 2022 m. duomenimis nebuvo registruota. **Siekiant didinti skurdo, socialinės atskirties problemų sprendimo efektyvumą, atsižvelgiant į socialinių ir sociokultūrinių paslaugų poreikį bei Strategijos rengimo metu anketinio tyrimo ir diskusijose išreikštu poreikiu kurti socialinius verslus, būtina skatinti socialinio verslo kūrimąsi, plėtrą Pakruojo mieste. Vadovaujantis tyrimo metu surinktų projektinių idėjų pasiūlymuose pateikta informacija, matoma, jog yra šių socialinių verslų sričių atsiradimo Pakruojo mieste poreikis: kineziterapijos centras, kuriame būtų teikiamos fizinės ir emocinės sveikatos reabilitavimo paslaugos, siekiant socialinio poveikio sveikatos srityje socialiai atskirtiems ir pažeidžiamiems asmenims; senelių globos namai; pavėžėjimo paslaugos; laidojimo paslaugos, laisvalaikio ir pramogų bazės įrengimas ir kt. [A2], [A3], [B1], [B3], [B4 – B6], [B8], [C3], [C4[, [D2], [D4].**

2.2. STIPRYBIŲ, SILPNYBIŲ, GALIMYBIŲ IR GRĖSMIŲ ANALIZĖ

Šiame Strategijos skyriuje aprašytos SSGG analizės stiprybių ir silpnybių, galimybių ir grėsmių sąsajos su situacijos analizėje pateiktais statistiniais duomenimis perteikiama atitinkamose Strategijos analizės ir tyrimo duomenų analizės dalyse, nurodant atitinkamų stiprybių ir silpnybių A, B, C, D pagrindžiančio veiksnio numerius.

Eil. Nr.	Stiprybės	Pagrindimo Nr.	Eil. Nr.	Silpnybės	Pagrindimo Nr.
1.	Išaugęs darbingo amžiaus gyventojų skaičius Pakruojo mieste mažina bedarbystę ir didina darbinių įgūdžių įgijimo poreikį, siekiant integruotis ir išsilaikyti darbo rinkoje.	**A1**	**1.**	Didėjantis demografinis senatvės koeficientas, aukšti socialinės atskirties ir rizikos rodikliai rodo socialinių paslaugų poreikio didėjimą socialiai atskirtų ir pažeidžiamų asmenų grupių socialinių poreikių užtikrinimui.	**B1**
2.	Pozityvi gyventojų nuostata į verslo vystymą bei sudarytos palankios sąlygos verslo kūrimui ir plėtrai, pasinaudojant SVV rėmino programa.	**A2**	**2.**	Informavimo ir konsultavimo, mentorystės paslaugų trūkumas verslininkams ir planuojantiems pradėti verslą (projektų rengimo ir valdymo, marketingo, finansavimo šaltinių ir kt.), žemas verslumo lygis ir nepakankamas jaunimo verslo rėmimas	**B2**
3.	Pozityvi gyventojų nuostata į socialinio verslo kūrimą bei plėtrą, siekiant teigiamų socialinių pokyčių.	**A3**	**3.**	Maži bedarbystės rodiklių kitimo tempai, jaunimo bedarbystės didėjimas, sumažėjęs į aktyvias darbo rėmimo priemones nusiųstų asmenų skaičius neužtikrina ilgalaikių bedarbių ir kitų ekonomiškai neaktyvių asmenų gebėjimo integruotis ir išsilaikyti darbo rinkoje.	**B3**
4.	Aktyvus ir išplėtotas socialines ir sociokultūrines paslaugas teikiančių įstaigų ir NVO tinklas, turintis žinių ir gebėjimų vykdyti veiklas,	**A4**	**4.**	Sveikatinimo, fizinio aktyvumo veiklų, paslaugų trūkumas Pakruojo miesto gyventojams (vaikams, jaunimui, senjorams ir kt.),	**B4**

	rengti ir įgyvendinti projektus bei skatinti savanorystę.				
5.			**5.**	Psichologinės, emocinės pagalbos, žinių apie sveiką gyvenseną, psichologinę ir emocinę sveikatą trūkumas	**B5**
6.			**6.**	Pavėžėjimo paslaugų trūkumas, ypač pagyvenusiems asmenims, negalią turintiems asmenims, socialiai pažeidžiamiems asmenims ir kt.	**B6**
7.			**7.**	Nepakankamas pilietiškumo ugdymas, žinių bei gebėjimų reaguoti esant ekstremalioms situacijomis trūkumas	**B7**
8.			**8.**	Neišplėtotas socialinis verslas, kaip priemonė kurti teigiamus socialinius pokyčius	**B8**
Eil. Nr.	**Galimybės**		**Eil. Nr.**	**Grėsmės**	
1.	Viešųjų paslaugų teikimo perdavimas nevyriausybiniam sektoriui, siekiant užtikrinti teigiamus socialinius ir ekonominius pokyčius	**C1**	**1.**	Gyventojų skaičiaus mažėjimas ir senėjimas mažina darbingo amžiaus žmonių skaičių	**D1**
2.	Įvairių amžiaus grupių gyventojų dalyvavimo sveikatos prevencinėse programose skatinimas, prevencinių programų dėl įvairių priklausomybių vykdymas ir plėtra, gyventojų sveikos gyvensenos, fizinio aktyvumo skatinimas, emocinės ir psichologinės pagalbos teikimas	**C2**	**2.**	Demografinio senatvės koeficiento blogėjimas	**D2**
3.	Įvairių tikslinių grupių socialinės atskirties mažinimas, savanoriškos veiklos stiprinimas per savivaldybės įstaigų, bendruomenių ir nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimą, įgyvendinamas veiklas, didinančias tikslinių grupių socialinę integraciją, motyvaciją ir kt.	**C3**	**3.**	Karo ir karinių konfliktų grėsmė	**D3**
4.	Didėjanti parama SVV plėtrai, palankus valstybės požiūris į verslą, verslumo, jauno verslo, įskaitant	**C4**	**4.**	Socialinės apsaugos, sveikatos priežiūros ir slaugos poreikio bei išlaidų šioms paslaugoms augimas	**D4**

	socialinį verslą, steigimo ir plėtros galimybės pasinaudoti ES 2021-2027 m. struktūrinių fondų ir kitų programų finansavimu				
5.			**5.**	Kintančią didėjimo tendenciją turintys energetiniai kaštai	**D5**

3. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS TIKSLAI, UŽDAVINIAI IR JŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIAI, ĮSKAITANT IŠMATUOJAMAS REZULTATO SIEKTINAS REIKŠMES

Siekiant atliepti vietos teritorijos, kuriai rengiama Strategija, gyventojų lūkesčius, Strategijos tikslas buvo formuluojamas remiantis Pakruojo rajono, Šiaulių regiono ir kitų strateginių ir teisinių dokumentų analizės, Pakruojo miesto gyventojų anketinės apklausos, fokusuotų grupių tyrimo, projektinių idėjų pateiktais pasiūlymais ir SSGG analizės rezultatais. Tikslu siekiama spręsti vietos bendruomenei aktualias gyventojų atskirties problemas, t. y. taikyti prevencines priemones socialiai pažeidžiamiems ir socialinę riziką patiriantiems asmenims, padėti socialinę atskirtį patiriantiems asmenims įsitraukti į visavertį visuomenės gyvenimą, plėsti galimybes dalyvauti darbo rinkoje, plėtoti darbo su jaunimu sistemą, siekiant didesnės jų integracijos į darbo rinką, diegti socialines inovacijas, siekiant didinti skurdo, socialinės atskirties problemų sprendimo efektyvumą, numatoma skatinti socialinio verslo kūrimąsi, plėtrą. Strategijoje yra išskirtas vienas tikslas, kuris suformuluotas atsižvelgiant į 2021–2027 metų investicijų programos 4.7 konkretų uždavinį „Skatinti aktyvią įtrauktį, siekiant propaguoti lygias galimybes ir aktyvų dalyvavimą ir gerinti įsidarbinamumą“ ir 4.9 konkretų uždavinį „Didinant socialinę ir ekonominę marginalizuotų bendruomenių, migrantų ir nepalankias sąlygas turinčių grupių integraciją įgyvendinant integruotas priemones, įskaitant aprūpinimą būstu ir socialinių paslaugų teikimą“. Žemiau pateikiamas tikslas, uždaviniai ir planuojami siekti rezultato bei produkto rodikliai.

1. TIKSLAS – SKATINTI PAKRUOJO MIESTO GYVENTOJŲ AKTYVIĄ ĮTRAUKTĮ Į BENDRUOMENĘ, UŽTIKRINANT SOCIALINIŲ IR SOCIOKULTŪRINIŲ PASLAUGŲ TEIKIMĄ BEI DIDINTI GYVENTOJŲ ĮSIDARBINIMO GALIMYBES, SKATINANT JŲ VERSLUMĄ, VERSLO IR SOCIALINIO VERSLO KŪRIMĄ.

Strategijos tikslu siekiama atliepti Pakruojo miesto gyventojų apklausos, fokus grupių susitikimų metu, projektinėse idėjose išreikštus lūkesčius, atsižvelgiant į SSGG analizės, į Pakruojo rajono, Šiaulių regiono strateginio planavimo dokumentų duomenis, statistinių duomenų analizės rezultatus. Tikslas suformuluotas taip, kad atitiktų 2021–2027 m. Europos Sąjungos fondų investicijų programos 4.7 uždavinį „Skatinti aktyvią įtrauktį, siekiant propaguoti lygias galimybes, nediskriminavimą ir aktyvų dalyvavimą, ir gerinti įsidarbinamumą, ypač palankių sąlygų neturinčių grupių“ ir 4.9 uždavinį „Skatinti marginalizuotų bendruomenių, mažas pajamas gaunančių namų ūkių ir nepalankioje padėtyje esančių grupių, įskaitant specialiųjų poreikių turinčius asmenis, socialinę ir ekonominę įtrauktį vykdant integruotus veiksmus, be kita ko, teikti aprūpinimą būstu ir socialines paslaugas“ veiklą „Skatinti bendruomenėse socialinį verslą, padedantį vietoje spręsti pažeidžiamų grupių atskirties problemas“. Juo taip pat prisidedama prie Šiaulių regiono plėtros tarybos 2023 m. vasario 8 d. sprendimu Nr. ŠR–TS-6 patvirtintame plane numatytos Pažangos priemonės „Socialinių paslaugų ir jų infrastruktūros plėtra“ 3 tikslo „Gerinti viešųjų paslaugų prieinamumą, mažinti socialinę atskirtį ir 3.1. uždavinio „Plėtoti viešųjų paslaugų infrastruktūrą“.

Strategijos tikslas, kuriuo siekiama socialiai pažeidžiamų, socialinę riziką (atskirtį) patiriančių asmenų socialinės integracijos, vietos bendruomenei aktualių gyventojų atskirties problemų

sprendimo, t. y. taikyti prevencines priemones, gerinti socialinės integracijos paslaugų, novatoriškų socialinių ir sociokultūrinių paslaugų, padedančių spręsti jų socialines, emocinės, užimtumo, socialinių įgūdžių problemas bei padedančių socialinę atskirtį patiriantiems asmenims įsitraukti į visavertį visuomenės gyvenimą.

Tikslu taip pat siekiama padidinti Pakruojo miesto gyventojų įsidarbinimo galimybes, siekiant jų didesnės integracijos į darbo rinką bei sudarant palankias sąlygas verslo veiklų vystymui, siekiama skatinti įvairių sektorių (verslo, nevyriausybinių organizacijų ir kt.) atstovų tarpusavio ir su kitų šalies vietos veiklos grupėmis bendradarbiavimą. Tikslas suformuluotas atsižvelgiant į SSGG analizėje išskirtas Pakruojo miesto stiprybes A1, A2, A4. Išnaudojant turimas stiprybes per tikslą bus sprendžiamos ir mažinamos SSGG silpnybės B1 – B7. Stiprybės ir silpnybės tai kompleksas vidinių veiksnių sąlygojančių esamą socialinę, sociokultūrinę, ekonominę situaciją Pakruojo mieste, tačiau be šių veiksnių, taip pat yra išoriniai veiksniai, kurie taip pat svariai įtakoja esamą ir būsimą situaciją. Tad tikslu bus siekiama pasinaudoti SSGG C1–C4 galimybėmis, kartu mažinant D1 - D2, D4–D5 išskirtas išorės grėsmes.

Tikslu siekiama ne tik prisidėti prie vietos verslo ir gyventojų ekonominio efektyvumo skatinimo, bet kartu padėti spręsti gyvenamosios vietovės socialines problemas, prisidedant prie teigiamų socialinių pokyčių visuomenėje kūrimo ir plėtros. Strategijos tikslu per socialinio verslo kūrimą ir plėtrą taip pat bus sprendžiamas socialinės problemos. Socialinių verslų teigiamas socialinis poveikis bus kuriamas šioms socialinės atskirties tikslinėms grupėms: socialiai pažeidžiamiems, socialiai atskirtiems, socialinę riziką (atskirtį) patiriantiems asmenims; asmenims, kuriems nustatytas socialinių paslaugų poreikis; nepalankias sąlygas turintiems vietos gyventojams. Šioms tikslinėms grupėms teigiamo socialinio poveikio bus siekiama šiose srityse: sveikatos apsaugos, užimtumo skatinimo, švietimo ir prevencijos. Tikslas bus siekiamas pasinaudojant A1 - A4 stiprybėmis, išnaudojant C1–C4 galimybes, prisidėti prie SSGG analizės B1-B8 silpnybių ir D1–D5 grėsmių mažinimo.

Formuojant tikslą buvo parengtos šios tikslo alternatyvos:

1. TIKSLO 1 ALTERNATYVA	1. TIKSLO 2 ALTERNATYVA
Skatinti Pakruojo miesto gyventojų aktyvią įtrauktį į bendruomenę, užtikrinant socialinių ir sociokultūrinių paslaugų teikimą bei didinti gyventojų įsidarbinimo galimybes, skatinant jų verslumą, verslo ir socialinio verslo kūrimą. Šioje tiksle alternatyvoje apjungtos ir sprendžiamos Pakruojo miesto gyventojams aktualiausios sritys: socialinės ir ekonominės. Alternatyva skatina socialinės atskirties mažinimą ir integraciją per įvairias gyventojų poreikius atitinkančias socialines ir sociokultūrines veiklas, tam, kad būtų sukurtas socialinės atskirties mažinimui būtinų veiklų ir paslaugų kompleksas, kuris užtikrintų ne tik užimtumą, bet ir reikiamų socialinių paslaugų teikimą. Tikslu taip pat siekiama ne tik kurti gerovę socialinėje srityje, tačiau kartu siekiama prisidėti prie vietos gyventojų įsidarbinimo galimybių didinimo suteikiant jiems reikiamų žinių ir įgūdžių įsidarbinti ir išsilaikyti darbo rinkoje, verslo ir verslumo skatinimo bei jauno verslo rėmimo.	**Gerinti Pakruojo miesto gyventojų, patiriančių socialinę atskirtį, integraciją į visuomenę gerinant jų gyvenimo kokybę organizuojant užimtumo veiklas, skatinant jų verslumą bei didinat jų galimybes integruotis ir išsilaikyti darbo rinkoje bei skatinti socialinio verslo kūrimą ir plėtrą Pakruojo mieste, užtikrinant veiklos vykdymą socialinėje srityje.** Alternatyva parengta atsižvelgiant į SSGG analizės duomenimis ir savo siūlomu veiklų spektru apima dvi Pakruojo miesto gyventojams svarbiausias sritis: socialinę ir ekonominę. Tikslu siekiama per įvairias užimtumo veiklas gerinti gyventojų, patiriančių socialinę atskirtį integraciją į visuomenę, taip pat jiems sudarant galimybes tobulinti savo žinias ir įgūdžius, kurie leistų ateityje sėkmingai integruotis į darbo rinką ir joje išsilaikyti. Šia tikslo alternatyva taip pat skatinamas socialinių verslų veiklos vykdymas tik socialinėje srityje, tikslas orientuotas į socialinio verslo

Tikslu skatinamas verslų, kuriančių darbo vietas kūrimas, kuriuo kuriamas ne tik ekonominis, bet ir socialinis poveikis Pakruojo miesto gyventojams. Skatinama ne tik vykdyti ekonominę veiklą ir siekti pelno, bet kartu prisidėti prie pasirinktos socialinės problemos sprendimo, kuriant teigiamus socialinius pokyčius visuomenėje. Pasinaudojant SSGG A1-A4 stiprybėmis ir išnaudojant C1–C4 galimybes, siekiama pagerinti Pakruojo miesto gyventojų, patiriančių socialinę atskirtį integraciją į visuomenę ir darbo rinką bei socialinio poveikio kūrimą, taip prisidedant prie B1-B8, SSGG iškeltų problemų sprendimo bei mažinant D1–D7 grėsmių riziką.	vykdytojus veikiančius tik socialinėje srityje, nesudarant galimybių socialiniams verslams spręsti pažeidžiamų grupių atskirties problemas kitose srityse. Taip sukuriamos diskriminacinės socialinio verslo veiklos vystymo sąlygos. Ši tikslo alternatyva išnaudoja SSGG A1-A4 stiprybes ir C1–C4 galimybes, tam, kad būtų sprendžiamos B1 – B8 SSGG problemas bei D1–D7 grėsmės, tačiau nepakankamai išnaudojamas socialinio verslo kūrimas ir plėtra Pakruojo mieste.

	Rezultato rodiklio pavadinimas	Pradinė reikšmė 2023 m.	Siekiama reikšmė 2029 m.
1.	BIVP projektų veiklų dalyvių, kurie po dalyvavimo veiklose toliau dalyvauja socialinei integracijai skirtose veiklose ir (ar) darbo rinkoje, dalis (proc.)	0	40
2.	Paramą gavusiuose subjektuose sukurtos darbo vietos, skaičius.	0	4

1.1 UŽDAVINYS – GERINTI SOCIALINIŲ PASLAUGŲ KOKYBĘ IR PRIEINAMUMĄ, TEIKIANT GYVENTOJŲ POREIKIUS TENKINANČIAS SOCIALINĖS INTEGRACIJOS PASLAUGAS

Remiantis atliktos Pakruojo miesto statistinių duomenų analizės ir gyventojų poreikių tyrimo duomenimis ir atsižvelgiant į 2021–2027 m. Europos Sąjungos fondų investicijų programos 4.7 uždavinį „Skatinti aktyvią įtrauktį, siekiant propaguoti lygias galimybes, nediskriminavimą ir aktyvų dalyvavimą, ir gerinti įsidarbinamumą, ypač palankių sąlygų neturinčių grupių“, šiuo uždaviniu ir jame numatytomis veiklomis siekiama mažinti SSGG analizėje išgrynintas B1, B4-B7 silpnybes, kartu mažinant D4 grėsmę, pasinaudojant C1–C3 punktų galimybėmis bei A4 stiprybe. Numatoma pasinaudojant SSGG analizėje nurodyta stiprybe skatinti jaunimo, nevyriausybinių ir kitų organizacijų veiklos plėtrą ir tarpusavio bendradarbiavimą, įtraukiant senyvo amžiaus asmenis, neįgaliuosius, socialiai pažeidžiamus ir kitus socialinę riziką ar atskirtį patiriančius asmenis į socialines ir kitas sociokultūrines veiklas. Uždaviniu siekiama prisidėti prie Pakruojo miesto VVG teritorijoje gyvenančių, socialinę riziką patiriančių gyventojų užimtumo bei socialinės įtraukties problemų mažinimo per įgyvendinamus Strategijos 1.1.1. veiksmą „Teikti bendrąsias ir specialiąsias socialines paslaugas atitinkančias Pakruojo miesto gyventojų poreikius“ ir 1.1.2. veiksmą „Teikti sociokultūrines paslaugas, skirtas tikslinės grupės socialinės įtraukties didinimui, savitarpio pagalbos, gebėjimų reaguoti ekstremalių situacijų atveju ugdymui ir kt. Pakruojo miesto gyventojams“. Remiantis tyrimo duomenimis išryškėjo pagrindinės socialinės ir sociokultūrinės veiklos, prisidėsiančios prie tikslo pasiekimo ir veiksmų įgyvendinimo: anoniminių psichologo paslaugos, psichologinės, emocinės ir sveikatinimo paslaugos, asmeninio asistento paslauga, jaunoms šeimoms auginančioms vaikus iki 24 mėn. tarpusavio bendravimo erdvės/platformos sukūrimas, savipagalbos grupių paslaugos žmonėms su negalia, nemokama pavėžėjimo paslauga senjorams, negalią turintiems ir kitiems socialiai pažeidžiamiems asmenims, apsirūpinimas būtiniausiomis priemonėmis, daiktais, maistu ir kt., praktinės sveikatinimo mankštos senjorams, negalią turintiems asmenims, emocijų iškrovos/vaikų žaidimų ir užsiėmimų erdvė, asmenims slaugantiems/prižiūrintiems artimąjį asmenį atokvėpio paslaugos, atvykstančio kunigo į namus pas negalią turinčius asmenis, senjorus, mobilios socialinės/sveikatos paslaugos į namus nejudančiam neįgaliam asmeniui, labdaros valgykla, skalbinių skalbimo (su parvežimu ir atvežimu) ir asmeninės higienos nemokama paslauga, informacinių priemonių sukūrimas senjorams, neįgaliesiems, senjorų savanorystės, socialinių įgūdžių dirbtuvėlės, jaunimo informavimas apie civilinę saugą, kariuomenę, orientavimosi ir aktyvaus laisvalaikio veiklos ir pan.

	Produkto rodiklio pavadinimas	Pradinė reikšmė	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Siekiama reikšmė
1.	BIVP projektai, kuriuos įgyvendino NVO ir (arba) kurie įgyvendinti kartu su partneriu (vnt.)	0	0	0	0	1	2	1	0	4
2.	BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes) (asm.)	0	0	0	0	80	100	100	0	280

Formuojant uždavinį buvo parengtos šios uždavinio alternatyvos:

1.1 UŽDAVINIO 1 ALTERNATYVA	1.1 UŽDAVINIO 2 ALTERNATYVA
Gerinti socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą, teikiant gyventojų poreikius tenkinančias socialinės integracijos paslaugas. Uždavinio alternatyva suformuota taip, jog jį įgyvendinant būtų ne tik kuriamos ir teikiamos gyventojų socialinius ir sociokultūrinius poreikius atliepiančios paslaugos, tačiau kartu sudaromos prielaidos jau esamų paslaugų kokybės gerinimui, ir tęstinumui, kartu sudarant sąlygas padidinti jų prieinamumą Pakruojo miesto VVG teritorijos gyventojams. Šiuo uždaviniu siekiama mažinti B1, B4-B7 silpnybes, kartu mažinant D4 grėsmę, tam pasitelkiant A4 stiprybę ir C1–C3 galimybes.	**Mažinti Pakruojo miesto gyventojų socialinę atskirtį, pasinaudojant esamomis socialinėmis ir sociokultūrinėmis paslaugomis skatinti jų socialinę integraciją.** Alternatyvoje siekiama pasinaudojant SSGG A4 stiprybe ir išnaudojant C1–C3 galimybes, siekiama sumažinant D4 grėsmės riziką ir padėti spręsti B1, B4-B7 SSGG iškeltas silpnybes. Alternatyva suformuluota aiškiai, tačiau nepakankamai atspindima galimybė kurti ir gyventojams teikti naujas, inovatyvias socialines ir sociokultūrines paslaugas. Ši alternatyva labiau orientuota į esamų paslaugų teikimo užtikrinimą.

1.2. UŽDAVINYS – ORGANIZUOTI MOKYMO, DARBINIŲ ĮGŪDŽIŲ IR VERSLUMO UGDYMUI, VERSLO KŪRIMUI IR PLĖTRAI SKIRTAS VEIKLAS, SIEKIANT DIDINTI GYVENTOJŲ INTEGRACIJĄ Į DARBO RINKĄ IR VERSLO VYSTYMĄ PAKRUOJO MIESTE
Remiantis atliktos Pakruojo miesto statistinių duomenų analizės ir gyventojų poreikių tyrimo duomenimis ir atsižvelgiant į 2021–2027 m. Europos Sąjungos fondų investicijų programos 4.7 uždavinį „Skatinti aktyvią įtrauktį, siekiant propaguoti lygias galimybes, nediskriminavimą ir aktyvų dalyvavimą, ir gerinti įsidarbinamumą, ypač palankių sąlygų neturinčių grupių“, šiuo uždaviniu ir jame numatytomis veiklomis, siekiama mažinti SSGG analizėje išgrynintas B2, B3 silpnybes bei D1, D2 išorines grėsmes, pasinaudojant C1, C4 punkto galimybėmis bei A1, A2 stiprybėmis didinti Pakruojo miesto gyventojų integraciją į darbo rinką ir gyventojų verslumo įgūdžius ugdančias ir verslo kūrimą skatinančias veiklas. Numatoma pasitelkiant Pakruojo mieste veikiančias įvairias nevyriausybines ir kitas organizacijas skatinti bedarbių, ilgalaikių bedarbių ir kitų ekonomiškai neaktyvių asmenų, darbingų asmenų, taip pat jaunimo (ypač nedirbančio, nestudijuojančio, nesimokančio, mokymuose nedalyvaujančio, mažiau galimybių turinčio bei patiriančio socialinę atskirtį), neįgaliųjų aktyvų dalyvavimą neformalaus ugdymo ir darbinius įgūdžius skatinančiose veiklose, taip sudarant palankesnes galimybes gyventojams įsitvirtinti ir išsilaikyti darbo rinkoje. Šiuo uždaviniu taip pat bus skatinamas neįgaliųjų, savarankiško verslo ir verslo atstovų aktyvus dalyvavimas verslumo ugdymo veiklose, sudarant palankias galimybes verslo pradžiai ir plėtrai. Šis uždavinys bus įgyvendinamas per Strategijos 1.2.1 veiksmą „Vykdyti mokymo ir darbinių įgūdžių ugdymui skirtas veiklas darbingiems neaktyviems gyventojams“ ir 1.2.2. veiksmą „Vykdyti verslumo skatinimo, verslumo įgūdžių ir priemonių, reikalingų verslo pradžiai ir plėtrai veiklas“. Apibendrinant gyventojų poreikių tyrimo duomenis, išryškėjo pagrindinės remiamos veiklos, padėsiančios tikslinės grupės asmenims integruotis į darbo rinką, įgyti verslumo žinių ir sustiprinti verslo pradžią bei plėtrą suteikiamomis priemonėmis: profesinio orientavimo ir persiorientavimo mokymai; darbinių įgūdžių suteikimas jaunimui miesto viešųjų erdvių formavime, smulkių buities darbų paslaugų atlikime, jauno verslo inkubavimo ir konsultavimo paslaugos, apibendrintos verslo informacijos/nuotolinių konsultacijų/pagalbos verslui paslauga; nemokamų trumpalaikių erdvių verslui ir verslininkams suteikimas ir pan.

	Produkto rodiklio pavadinimas	Pradinė reikšmė	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Siekiama reikšmė
1.	BIVP projektai, kuriuos įgyvendino NVO ir (arba) kurie įgyvendinti kartu su partneriu (vnt.)	0	0	0	0	0	1	2	0	3
2.	BIVP projektų veiklų dalyviai (įskaitant visas tikslines grupes) (asm.)	0	0	0	0	0	20	62	0	82

Formuojant uždavinį buvo suformuluotos šios alternatyvos:

1.2 UŽDAVINIO 1 ALTERNATYVA	1.2 UŽDAVINIO 2 ALTERNATYVA
Organizuoti mokymo, darbinių įgūdžių ir verslumo ugdymui, verslo kūrimui ir plėtrai skirtas veiklas, siekiant didinti gyventojų integraciją į darbo rinką ir verslo vystymą Pakruojo mieste. Ši uždavinio alternatyva suformuluota taip, jog įgyvendinant uždavinį Pakruojo miesto gyventojams būtų sudarytos palankios sąlygos mokytis, tobulintis ir įgyti žinių bei įgūdžių, reikalingų norint sėkmingai integruotis į darbo rinką, taip pat verslumo žinių ir gebėjimų kurti ir sėkmingai vystyti nuosavą verslą. Taip sukuriamos prielaidos gyventojams tapti lankstesniems, gebantiems greičiau reaguoti ir integruotis į darbo rinką esant įvairioms sąlygoms. Šiam uždaviniui įgyvendinti pasitelkiamos A1, A2 stiprybes bei C1, C4 galimybę, kuria siekiama mažinti B2, B3 silpnybes bei D1, D2 išorines grėsmes. Uždavinio alternatyva užtikrina Strategijos tikslo įgyvendinimą, nes juo siekiama ne tik sėkmingai integruoti gyventojus į darbo rinką, bet ir skatinti verslų kūrimąsi ir plėtrą Pakruojo mieste.	**Ugdyti Pakruojo miesto gyventojų neformalaus bei profesinio mokymo, verslumo ugdymo žinias, sudarant palankesnes galimybes įsitvirtinti darbo rinkoje ir kurti verslą..** Uždavinio alternatyva siekiama prisidėti mažinant SSGG analizėje išskirtą B2, B3 silpnybę bei kylančias D1, D2 grėsmes, tam pasitelkiant ir išnaudojant C1, C4 galimybę ir A1, A2 stiprybę, tačiau uždaviniu skatinamas tik teorinis žinių įgijimas, kuris neužtikrina galimybių įsitvirtinti ir išsilaikyti darbo rinkoje, taip užkertamas kelias įgyti būtinų darbinių įgūdžių reikalingų sėkmingai integracijai į darbo rinką.

1.3 UŽDAVINYS – ORGANIZUOTI VEIKLAS, SKIRTAS SOCIALINIO VERSLO KŪRIMUI IR PLĖTRAI PAKRUOJO MIESTE
Remiantis atliktos Pakruojo miesto statistinių duomenų analizės ir gyventojų poreikių tyrimo duomenimis ir atsižvelgiant į 2021–2027 m. Europos Sąjungos fondų investicijų programos 4.9 uždavinį „Skatinti marginalizuotų bendruomenių, mažas pajamas gaunančių namų ūkių ir nepalankioje padėtyje esančių grupių, įskaitant specialiųjų poreikių turinčius asmenis, socialinę ir ekonominę įtrauktį vykdant integruotus veiksmus, be kita ko, teikti aprūpinimą būstu ir socialines paslaugas“ veiklą „Skatinti bendruomenėse socialinį verslą, padedantį vietoje spręsti pažeidžiamų grupių atskirties problemas“. Uždaviniu siekiama skatinti socialinio verslo, kūrimąsi ir plėtrą Pakruojo mieste, taip

prisidedant prie teigiamo socialinio ir ekonominio poveikio Pakruojo mieste kūrimo. Socialiniai verslai ne tik generuoja pajamas ir kuria ekonominę pridėtinę vertę, bet kartu sprendžia gyvenamosios vietovės socialines problemas, prisideda prie teigiamų socialinių pokyčių visuomenėje kūrimo. Šiuo uždaviniu bus prisidedama prie SSGG analizės B1, B3, B4-B6 silpnybių sprendimo, pasinaudojant A1, A3 stiprybėmis ir išnaudojant C4 galimybę. Uždavinys bus įgyvendinamas per Strategijos 1.3.1. veiksmą „Vykdyti socialinio verslo sukūrimą ir plėtrą Pakruojo mieste“. Tyrimo metu išryškėjo pagrindinės socialinio verslo idėjos, kurios būtų įgyvendinamos socialinio poveikio kūrimo sveikatos, socialinės, užimtumo srityse, tokios kaip sveikatinimo centras, teikiamos profesionalios kineziterapinės, sveikatinimo, terapinės paslaugos, spotininkų reabilitacija ir kt., senelių globos namai Pakruojo mieste iki 20 vietų, laidojimo namų paslauga Pakruojo mieste, šaudymo iš lanko laisvalaikio pramogos, užimtumas ir vandens pramogos ir kt. Socialiniai verslai numato kurti socialinį poveikį Pakruojo miesto socialiai atskirtiems ir pažeidžiamiems asmenys (senjorai, neįgalūs senjorai, neįgalieji, socialinės rizikos vaikai ir jaunuoliai, šeimos, vienišos mamos, socialinės rizikos ir daugiavaikės šeimos ir kitoms socialiai jautrioms grupėms).

	Produkto rodiklio pavadinimas	Pradinė reikšmė	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Siekiama reikšmė
1.	Socialinio verslo subjektai, per BIVP projektus gavę paramą socialinio verslo kūrimui ar plėtrai, skaičius.	0	0	0	0	1	1	1	0	3
2.	Paramą gavusios įmonės (iš jų: labai mažos, mažosios, vidutinės ir didelės), skaičius.	0	0	0	0	1	1	1	0	3
3.	Paramą dotacijomis gavusios įmonės, skaičius.	0	0	0	0	1	1	1	0	3

Formuojant uždavinį buvo suformuluotos šios alternatyvos:

1.3 UŽDAVINIO 1 ALTERNATYVA	1.3 UŽDAVINIO 2 ALTERNATYVA
Organizuoti veiklas, skirtas socialinio verslo kūrimui ir plėtrai Pakruojo mieste. Šia alternatyva siekiama skatinti socialinį verslą Pakruojo mieste, padedantį vietoje spręsti pažeidžiamų grupių atskirties problemas: palaikyti socialinio verslo (t. y. kuriančio darbo vietas, paslaugas ir (ar) prekes sunkiau integruojamoms bendruomenės gyventojų grupėms) kūrimąsis ir plėtrą, per Strategijos įgyvendinimą, remiant reikalingos įrangos įsigijimą, socialinio verslo pradinių produktų ir paslaugų sukūrimą. Uždaviniu bus prisidedama prie socialiai pažeidžiamų ir socialinę riziką	**Kurti socialinius verslus Pakruojo mieste darančius teigiamą socialinį poveikį socialinę riziką patiriantiems asmenims.** Šiuo uždaviniu bus prisidedama prie B1, B3, B4-B6 silpnybių ir D4 grėsmės mažinimo, pasinaudojant A3 stiprybe ir C4 galimybe. Uždavinio alternatyva apima tik teigiamo socialinio poveikio darymą socialinę riziką patiriantiems asmenims, taip sudaromos diskriminacinės sąlygos paslaugas gauti kitų socialiai pažiedžiamų tikslinių grupių atstovams. socialinio verslo kūrimo procesą, neapimant kitų

patiriančių asmenų teigiamo socialinio poveikio kūrimo šiose srityse: sveikatos apsaugos, užimtumo skatinimo, švietimo ir prevencijos. Šia uždavinio alternatyva siekiama pasinaudojant A1, A3 stiprybėmis ir išnaudojant C4 galimybę, prisidėti prie B1, B3, B4-B6 silpnybių ir D4 grėsmės mažinimo.	veiklų reikalingų norint pradėti vystyti socialinį verslą.

4. GYVENAMOSIOS VIETOVĖS BENDRUOMENĖS DALYVAVIMO RENGIANT STRATEGIJĄ EIGA

4.1. VIEŠIEJI PRISTATYMAI IR KONSULTACIJOS

Nevyriausybinio, verslo ir vietos valdžios sektorių atstovų dalyvavimas rengiant Strategiją yra labai svarbus, todėl rengiant antrąją Pakruojo miesto 2023–2029 m. vietos plėtros strategiją buvo organizuojami susitikimai su visomis suinteresuotomis šalimis: Pakruojo r. savivaldybės politikais, savivaldybės ir valstybės įmonių bei įstaigų atstovais, Pakruojo miesto bendruomenių, mieste veikiančių nevyriausybinių organizacijų ir neformalių organizacijų atstovais, Pakruojo miesto verslo atstovais, Pakruojo mieste veikiančių neįgaliųjų organizacijų ir įstaigų atstovais, jaunimo organizacijų, neformalių jaunimo grupių atstovais, Pakruojo mieste gyvenančiais kitataučiais ir su jais ryšius palaikančiais ir/ar dirbančių organizacijų specialistais. Miesto gyventojai turėjo galimybę dalyvauti anketinėje apklausoje, kurios duomenys buvo naudojami Strategijos rengimui.

Rengiant Strategiją Pakruojo miesto VVG siekė, kad visiems gyventojams būtų sudaryta galimybė išsamiai susipažinti su Strategijos tikslu, uždaviniais, veiksmais, įgyvendinimo eiga ir gautais rezultatais.

Siekiant užtikrinti visų suinteresuotų šalių įsitraukimą ir dokumento atitikimą Pakruojo miesto teritorijos gyventojų lūkesčiams, vadovautasi šiais principais: viešumas, partnerystė, bendruomenės įtraukimas; diskusija pagrįstas bendradarbiavimas ir kompromiso paieškos; uždavinių aiškumas, apibrėžtumas ir pagrįstumas; priemonių realumas ir įgyvendinamumas; mokymasis iš gerosios praktikos pavyzdžių Lietuvoje ir užsienyje; suderinamumas su Lietuvos nacionalinėmis ir Europos Sąjungos plėtros strategijomis; dėmesys strategijos įgyvendinimui; strateginio planavimo proceso tęstinumas ir lankstumas.

Žemiau pateikiami veiksmai, kurie buvo įgyvendinti Strategijos rengimo etape:

1. Susitikimai – konsultacijos:

Susitikimų – konsultacijų tikslas - pateikti informaciją apie pagrindinius Vietos plėtros strategijų akcentus, skirtumus, BIVP 2021–2027 m. ES fondų investavimo programą, rodiklius prie kurių prisidedama pagal 4.7. ir 4.9. Uždavinį, remiamas veiklas, tyrimo metodiką, BIVP metodą, projektinių idėjų rinkimą, informuoti apie geruosius ir tęstinius Pakruojo miesto VVG vietos plėtros strategijos 2016–2022 m. projektų veiklų pavyzdžius. Taip pat buvo vykdomos diskusijos dėl identifikuojamų problemų ir poreikių socialinėje srityje, gyventojų ekonominio aktyvumo didinimo ir verslo bei socialinio verslo galimybių Pakruojo mieste.

Viešo pristatymo tikslinė grupė – Pakruojo miesto gyventojai, vietos valdžios, verslo, nevyriausybinių organizacijų atstovai, jaunimas, neįgalieji, pabėgėliai ar jų atstovai.

Konsultacijų data – 2023 m. sausio 16 d., sausio 18 d.

Rezultatai – buvo suorganizuoti 6 susitikimai. Susitikimų metu buvo pristatyti pirmosios Pakruojo miesto VVG strategijos 2016–2022 m. pasiekti rezultatai, pristatytas naujos Strategijos rengimo planas. Su suinteresuotosiomis grupėmis diskutuota apie Pakruojo miesto problemas skirtingoms tikslinėms grupėms, aptartos stiprybės, galimybės ir grėsmės. Susitikimų darbotvarkės, dalyvių sąrašai, protokolai pateikti (žr. Strategijos 5–10 priedus).

Apie konsultacijas skelbta el. paštu, telefonu, internetinėse erdvėse: Pakruojo miesto VVG internetiniame puslapyje www.pakruojomiestovvg.lt ir socialinio puslapio Facebook paskyroje Pakruojo miesto vietos veiklos grupė bei Pakruojo r. savivaldybės internetiniame puslapyje www.pakruojis.lt.

2. Fokusuotų grupių susitikimai:

Fokusuotų grupių susitikimų tikslas – mažose grupelėse su skirtingų sektorių atstovais aptarti kokios pagrindinės problemos yra Pakruojo mieste su kuriomis susiduria gyventojai, padiskutuoti kokias problemų sprendimo galimybes jie įžvelgia, kokias grėsmes ir galimybes mato. Fokusuotų grupių susitikimų metu buvo naudojamas dar vienas papildomas darbo su grupe metodas „Pasaulio kavinė“ – naudojant šį metodą fokus grupių dalyviai ant A3 dydžio lapų diskutuodami žymėjo Pakruojo mieste esančias problemas su kuriomis susidiria skirtingų tikslinių grupių atstovai bei siūlė galimybes joms spręsi.

Viešo pristatymo tikslinė grupė – Pakruojo miesto gyventojai, vietos valdžios, verslo, nevyriausybinių organizacijų atstovai, jaunimas.

Susitikimų data – 2023 m. sausio 25 d.

Rezultatai – buvo suorganizuoti 4 susitikimai. Susitikimų metu naudojant „Pasaulio kavinė“ metodą visų tikslinių grupių atstovai susirinkę į vieną grupę, dirbdami kartu, diskutuodami išgrynino pagrindines problemas tikslinėms grupėms, kuo remiantis buvo parengta gyventojų apklausos anketa ir atliktas tyrimas. Fokusuotų grupių diskusijų darbotvarkės, dalyvių sąrašai, protokolai pateikti (žr. Strategijos 5–10, 18, 20 priedus).

Apie susitikimus skelbta el. paštu, telefonu, internetinėse erdvėse: Pakruojo miesto VVG internetiniame puslapyje www.pakruojomiestovvg.lt ir socialinio puslapio Facebook paskyroje Pakruojo miesto vietos veiklos grupė bei Pakruojo r. savivaldybės internetiniame puslapyje www.pakruojis.lt.

3. Projektinių pasiūlymų analizė:

Tikslas – iš ateityje potencialių projektų pareiškėjų surinkti preliminarius projektinių idėjų pasiūlymus, kurie rengiant Strategiją padėtų geriau įsivertinti Pakruojo miesto organizacijų turimą potencialą vykdyti veiklas, kartu preliminariai įsivertinant reikalingų lėšų poreikį. Projektinių idėjų pateikimo šablonai buvo pateikti visų informaciniuose susitikimuose-konsultacijose bei fokus grupių susitikimuose dalyvavusiems asmenims, prašant juos pateikti savo projektines idėjas. Grįžtamasis ryšys buvo gautas iš 34 organizacijų, įstaigų, įmonių, verslo atstovų. Projektų idėjas teikė įvairios su socialiai pažeidžiamomis grupėmis, vaikais ir jaunimu, senais ir pagyvenusiais, neįgaliais asmenimis dirbančios organizacijos. Pagrindinės siūlomų įgyvendinti projektų veiklų sritys susijusios su įvairiomis edukacijomis, maisto gamybos ir kitų amatų įgūdžių įgijimu, edukacinėmis veiklomis, užimtumu ir stovyklų organizavimu, sveikatingumo skatinimu, emocinės ir fizinės sveikatos gerinimu. Buvo renkamos socialinio verslo projektinių idėjų pasiūlymai iš potencialių pareiškėjų. Atsižvelgiant į projektiniuose pasiūlymuose pateiktus preliminarius lėšų poreikio skaičiavimus buvo planuojamas Strategijos biudžetas.

Laikotarpis: 2023 m. sausio 25 d. – 2023 m. vasario 27 d.

Projektinių pasiūlymų idėjų aprašas pateiktas (žr. Strategijos 21 priedą).

4. Pakruojo miesto gyventojų poreikių tyrimas:

Tikslas – siekiant užtikrinti kokybišką esamos situacijos analizę bei tikslingą numatomų sričių finansavimą buvo atlikta Pakruojo miesto gyventojų apklausa. Apklausa atlikta po statistinės rezultatų analizės pristatymo, tam, kad pasitikrinti ir išsiaiškinti, kurioms iš nustatytų probleminių sričių/stiprybių Strategijoje turi būti teikiamas didžiausias dėmesys. Apklausai atlikti buvo parengtas elektroninis klausimynas, apimantis 13 klausimų. Apklausoje dalyvavo 386 respondentai.

Anketos pirmoje dalyje (2 klausimas) buvo siekiama išsiaiškinti gyventojų poreikius. Antrąja klausimų dalimi (3, 4,5 klausimai) buvo siekiama išsiaiškinti respondentų polinkį imtis savo verslo. Trečioji dalis (6, 7, 8 klausimai) skirta nustatyti su kokiomis problemomis susiduria respondentai bei kokių

veiklų/paslaugų jiems trūksta. Ketvirtoji anketos dalis (9–13 klausimai) buvo skirti išsiaiškinti respondentų pagrindinius demografinius rodiklius. Tyrimo anketa sudaro keturios pagrindinės dalys, kurias sudaro 13 pusiau struktūrizuotų klausimų. Anketos klausimai buvo pateikiami naudojant nominalines, rangines ir intervalines skales.

Apklausos laikotarpis – 2023 m. sausio 25 d. – 2023 m. vasario 27 d.

Respondentai – Pakruojo miesto gyventojai, vietos valdžios, verslo, nevyriausybinių organizacijų atstovai, jaunimas.

Apklausos anketa buvo publikuojama Google docs platformoje, naudojant apklausų vykdymo ir analizės skiltį. Nuoroda, kurioje pateikiama anketa (tiksli sutrumpinta URL nuoroda: https://forms.gle/Q7srJqhP2YKYCT3Y8), taip pat apie vykdomą apklausą buvo platinama Pakruojo miesto VVG Facebook paskyroje (tiksli nuoroda: https://www.facebook.com/profile.php?id=100070215249302), Pakruojo miesto VVG internetiniame puslapyje (tiksli nuoroda: https://www.pakruojomiestovvg.lt/naujienos/dalyvavome-pasaulineje-lyderystes-konferencijoje/), Pakruojo rajono savivaldybės internetiniame puslapyje (tiksli nuoroda: https://www.pakruojis.lt/naujienos/23/pakruojo-miesto-vietos-veiklos-grupe-organizuoja-pakruojo-miesto-situacijos-ir-gyventoju-poreikiu-tyrima:8199). Taip pat anketos nuorodos buvo siunčiamos bendruomenių, vietos valdžios ir verslo atstovams, Pakruojo miesto gyventojams siunčiant elektroniniu paštu. Siekiant užtikrinti lygiavertišką visų Strategijoje nusimatytų tikslinių grupių dalyvavimą apklausoje, taip pat buvo naudojame ne tik elektroninis, bet ir popierinis anketos variantas. Siekiant tvarumo ir gamtos saugojimo principų laikymosi, buvo skatinamas skaitmeninių, o ne popierinių anketų pildymas. Popierinės anketos buvo išdalintos bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų atstovams, Pakruojo miesto seniūnijoje, vyresnio amžiaus Pakruojo miesto gyventojams ir kt.

Rezultatas – atlikta Pakruojo miesto gyventojų apklausa, kurioje dalyvavo 386 respondentai. Apklausos rezultatai parodė, kad Strategijoje analizuojant Pakruojo miesto esamą situaciją išvados atitinka realią situaciją. Taip pat padėjo identifikuoti miesto problematiškiausias sritis. Apklausos ataskaita ir anketa pateikti (žr. Strategijos 18, 19 priedus).

5. Vieši pristatymai:

Viešo pristatymo tikslas – pristatyti dalyviams Strategijos projektą ir aptarti Strategijoje numatytus veiksmus.

Viešo pristatymo tikslinė grupė – Pakruojo miesto gyventojai, vietos valdžios, verslo, nevyriausybinių organizacijų atstovai.

Viešų pristatymų datos – 2023 m. vasario 10 d. Pakruojo miesto VVG visuotinio narių susirinkimas; (žr. Strategijos 11 priedą). 2023 m. kovo 2 d. Pakruojo miesto VVG visuotinio narių susirinkimas; (žr. Strategijos 12 priedą). 2023 m. kovo 23 d. Pakruojo r. savivaldybės tarybos posėdis; (žr. Strategijos 16 priedą). 2023 m. kovo 30 d. Šiaulių regiono plėtros tarybos posėdis; (žr. Strategijos 17 priedą). 2023 m. spalio 23 d. Pakruojo miesto VVG visuotinio narių susirinkimas; (žr. Strategijos 13 priedą). 2023 m. lapkričio 23 d. informacinis Strategijos pristatymo renginys visuomenei. (žr. Strategijos 14 priedą). 2023 m. lapkričio 27 d. Pakruojo miesto VVG visuotinio narių susirinkimas, kuriame buvo pritarta Strategijai; (žr. Strategijos 15 priedą).

Strategijos projektas visuomenei buvo pristatytas informaciniame renginyje. Taip pat parengtas Strategijos projektas buvo patalpintas Pakruojo miesto VVG tinklapyje (adresu: https://www.pakruojomiestovvg.lt/naujienos/2839/), tad Strategijos teritorijos gyventojai galėjo iš anksto susipažinti su parengtu Strategijos projektu, pateikti pastabas ir pan. Pastabų gauta nebuvo, į pristatymo metu pateiktus klausimus atsakyta. Strategijos projektui pritarta. Strategija 2023 m. kovo 23 d. pristatyta Pakruojo rajono savivaldybės tarybai, kovo 30 d. Šiaulių regiono plėtros tarybai. Jų metu Strategijos projektui pritarta.

Rezultatai – dalyviams pristatyta Strategija, gauti pasiūlymai į kuriuos atsižvelgta (pvz. tinklų, tam tikrų soc. paslaugų kūrimas ir kt.). Taip pat susitikimo metu aptartos priemonės, kurias įgyvendinus būtų užtikrintas planuojamų rezultatų pasiekimas.

Apie informacinį renginį ir paskelbtą Strategijos projektą visuomenei susipažinti ir pateikti pasiūlymus skelbta el. paštu, telefonu, internetinėse erdvėse: Pakruojo miesto VVG internetiniame puslapyje www.pakruojomiestovvg.lt ir socialinio puslapio Facebook paskyroje Pakruojo miesto vietos veiklos grupė bei Pakruojo r. savivaldybės internetiniame puslapyje www.pakruojis.lt.

Viešuosiuose renginiuose, skirtuose gyvenamosios vietovės bendruomenės informavimui, konsultacijoms, poreikio tyrimui, problemų ir galimybių analizei ir kitai naudingai informacijai vietos bendruomenei, buvo užtikrintos galimybės:

- dalyvauti neįgaliesiems - buvo pasirenkamos patalpos pritaikytos judėjimo, regos ar kitą negalią turintiems asmenims.
- dalyvauti vyresnio amžiaus asmenims ir specifinius poreikius turinčioms tikslinėms grupėms.
- dalyvauti skirtingoje socialinėje padėtyje esantiems asmenims – renginiai nemokami.
- informacija apie renginius buvo platinama ir specifinius poreikius turinčioms tikslinėms grupėms, lengvai suprantama (lengvai skaitoma) kalba ir šriftu, vadovaujantis universalaus dizaino principu, kviečiant ir registruojant į renginius buvo identifikuojami specialieji dalyvių poreikiai, nebuvo poreikio, renginio metu užtikrinti vertimą į gestų, ar užsienio kalbą.
- renginiai buvo organizuojami patalpose, pritaikytose judėjimo, regos ar kitą negalią turintiems asmenims (netoli nuo įėjimo į objektą įrengtos asmenims, turintiems negalią, skirtos automobilių stovėjimo vietos, užtikrintos galimybės asmenims, judantiems vežimėliu, be kliūčių savarankiškai patekti į objektą, nevaržomai judėti objekto patalpų viduje, pirmame pastato aukšte, naudotis pritaikyta konferencijų sale ir joje esančia įranga (nefiksuotos kėdės, mobilieji mikrofonai, prieinama pakyla kalboms sakyti), sanitarinėmis patalpomis (judėjimui vežimėliu pritaikyta erdvė, prieinamame aukštyje įrengta kriauklė, veidrodis, higienos priemonės), tinkamai pažymėti pastate esantys permatomi objektai (durys), laiptai ir kitos kliūtys aklųjų ir silpnaregių asmenų judėjimui).

5. PAKRUOJO MIESTO 2023–2029 M. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS FINANSINIS VEIKSMŲ PLANAS

I. TIKSLAS: SKATINTI PAKRUOJO MIESTO GYVENTOJŲ AKTYVIĄ ĮTRAUKTĮ Į BENDRUOMENĘ, UŽTIKRINANT SOCIALINIŲ IR SOCIOKULTŪRINIŲ PASLAUGŲ TEIKIMĄ BEI DIDINTI GYVENTOJŲ ĮSIDARBINIMO GALIMYBES, SKATINANT JŲ VERSLUMĄ, VERSLO IR SOCIALINIO VERSLO KŪRIMĄ.									
			2023	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**Viso 2023-2029 m.**
		Europos socialinis fondas +	0,00	395 361,04	199 978,92	0,00	0,00	0,00	0,00	**595 339,96**
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	63 665,00	127 330,00	63 665,00	0,00	0,00	0,00	**254 660,00**
		LR valstybės biudžetas	0,00	81 004,60	57 760,39	11 235,00	0,00	0,00	0,00	**149 999,99**
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	242 622,46	173 002,16	33 650,72	0,00	0,00	0,00	**449 275,34**
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**
		Iš viso tikslui:	**0,00**	**782 653,10**	**558 071,47**	**108 550,72**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**1 449 275,29**
1.1. Uždavinys: Gerinti socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą, teikiant gyventojų poreikius tenkinančias, socialinės integracijos paslaugas										
		Europos socialinis fondas +	0,00	205 275,00	134 494,92	0,00	0,00	0,00	0,00	**339 769,92**
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**
		LR valstybės biudžetas	0,00	36 225,00	23 734,40	0,00	0,00	0,00	0,00	**59 959,40**
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	108 500,00	71 088,53	0,00	0,00	0,00	0,00	**179 588,53**
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**
		Iš viso uždaviniui:	**0,00**	**350 000,00**	**229 317,85**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**579 317,85**

1.1.1. veiksmas. Teikti bendrąsias ir specialiąsias socialines paslaugas atitinkančias Pakruojo miesto gyventojų poreikius	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	Europos socialinis fondas +	0,00	117 300,00	73 695,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**190 995,00**
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**
		LR valstybės biudžetas	0,00	20 700,00	13 005,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**33 705,00**
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	62 000,00	38 952,17	0,00	0,00	0,00	0,00	**100 952,17**
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**
		Iš viso veiksmui:	**0,00**	**200 000,00**	**125 652,17**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**325 652,17**
1.1.2. veiksmas. Teikti sociokultūrines paslaugas, skirtas tikslinės grupės socialinės įtraukties didinimui, savitarpio pagalbos, gebėjimų reaguoti ekstremalių situacijų atveju ugdymui ir kt. Pakruojo	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	Europos socialinis fondas +	0,00	87 975,00	60 799,92	0,00	0,00	0,00	0,00	**148 774,92**
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**
		LR valstybės biudžetas	0,00	15 525,00	10 729,40	0,00	0,00	0,00	0,00	**26 254,40**
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	46 500,00	32 136,36	0,00	0,00	0,00	0,00	**78 636,36**
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**

miesto gyventojams										
		Iš viso veiksmui:	**0,00**	**150 000,00**	**103 665,68**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**253 665,68**
1.2. Uždavinys: Organizuoti mokymo, darbinių įgūdžių ir verslumo ugdymui, verslo kūrimui ir plėtrai skirtas veiklas, siekiant didinti gyventojų integraciją į darbo rinką ir verslo vystymą Pakruojo mieste										
		Europos socialinis fondas +	0,00	190 086,04	65 484,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**255 570,04**
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**
		LR valstybės biudžetas	0,00	33 544,60	11 555,99	0,00	0,00	0,00	0,00	**45 100,59**
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	100 471,73	34 612,18	0,00	0,00	0,00	0,00	**135 083,91**
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**
		Iš viso uždaviniui:	**0,00**	**324 102,37**	**111 652,17**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**435 754,54**
1.2.1. veiksmas. Vykdyti mokymo ir darbinių įgūdžių ugdymui skirtas veiklas darbingiems neaktyviems gyventojams	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	Europos socialinis fondas +	0,00	72 760,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**72 760,00**
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**
		LR valstybės biudžetas	0,00	12 840,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**12 840,00**
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	38 457,97	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**38 457,97**
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**
		Iš viso veiksmui:	**0,00**	**124 057,97**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**124 057,97**

1.2.2. veiksmas. Vykdyti verslumo skatinimo, verslumo įgūdžių ir priemonių, reikalingų verslo pradžiai ir plėtrai veiklas.	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys, savarankiško verslo atstovai atrinkti atviro konkurso būdu	Europos socialinis fondas +	0,00	117 326,04	65 484,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**182 810,04**
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**
		LR valstybės biudžetas	0,00	20 704,60	11 555,99	0,00	0,00	0,00	0,00	**32 260,59**
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	62 013,76	34 612,18	0,00	0,00	0,00	0,00	**96 625,94**
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**
		Iš viso veiksmui:	**0,00**	**200 044,40**	**111 652,17**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**311 696,57**
1.3.Uždavinys. Organizuoti veiklas, skirtas socialinio verslo kūrimui ir plėtrai Pakruojo mieste.										
		Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	63 665,00	127 330,00	63 665,00	0,00	0,00	0,00	**254 660,00**
		LR valstybės biudžetas	0,00	11 235,00	22 470,00	11 235,00	0,00	0,00	0,00	**44 940,00**
		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	33 650,73	67 301,45	33 650,72	0,00	0,00	0,00	**134 602,90**
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**
		Iš viso uždaviniui:	**0,00**	**108 550,73**	**217 101,45**	**108 550,72**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**434 202,90**
1.3.1. veiksmas. Vykdyti socialinio verslo sukūrimą ir plėtrą	Viešieji ir privatūs juridiniai asmenys atrinkti atviro konkurso būdu	Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**
		Europos regioninės plėtros fondas	0,00	63 665,00	127 330,00	63 665,00	0,00	0,00	0,00	**254 660,00**
		LR valstybės biudžetas	0,00	11 235,00	22 470,00	11 235,00	0,00	0,00	0,00	**44 940,00**

Pakruojo mieste.		Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	33 650,73	67 301,45	33 650,72	0,00	0,00	0,00	**134 602,90**
		Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**0,00**
		Iš viso veiksmui:	**0,00**	**108 550,73**	**217 101,45**	**108 550,72**	**0,00**	**0,00**	**0,00**	**434 202,90**

	Lėšos strategijos įgyvendinimui	**Iš viso:**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
	Europos socialinis fondas +	**595 339,96**	0,00	395 361,04	199 978,92	0,00	0,00	0,00	0,00
	Europos regioninės plėtros fondas	**254 660,00**	0,00	63 665,00	127 330,00	63 665,00	0,00	0,00	0,00
	LR valstybės biudžetas	**149 999,99**	0,00	81 004,60	57 760,39	11 235,00	0,00	0,00	0,00
	Savivaldybės biudžeto lėšos	**449 275,34**	0,00	242 622,46	173 002,16	33 650,72	0,00	0,00	0,00
	Privačios lėšos	**0,00**	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

	Lėšos strategijos administravimui	**Iš viso:**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
	Europos socialinis fondas +	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Europos regioninės plėtros fondas	169 999,99	0,00	29 203,44	34 093,23	30 084,52	28 616,67	24 851,08	23 151,05

	LR valstybės biudžetas	30 000,00	0,00	5 153,55	6 016,45	5 309,03	5 050,00	4 385,48	4 085,49
	Savivaldybės biudžeto lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Privačios lėšos	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

		Iš viso vietos plėtros strategijai	**1 649 275,28**
		Europos socialinis fondas +	**595 339,96**
		Europos regioninės plėtros fondas	**424 659,99**
		LR valstybės biudžetas	**179 999,99**
		Savivaldybės biudžeto lėšos	**449 275,34**
		Privačios lėšos	**0,00**
		Iš viso	**1 649 275,28**

6. VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS VALDYMO, STEBĖSENOS IR VERTINIMO TVARKA

6.1. VPS VALDYMAS, STEBĖSENA, VERTINIMAS IR KEITIMAI

Už veiksmų, skirtų Strategijai įgyvendinti, atranką, Strategijos įgyvendinimo koordinavimą ir stebėseną atsakingi Pakruojo miesto VVG valdymo organai:

Visuotinis narių susirinkimas atsakingas už:

- Strategijos ir jos pakeitimų tvirtinimą;
- Metinių Strategijos ataskaitų tvirtinimą;
- Galutinės Strategijos ataskaitos tvirtinimą.

Kolegialus VVG valdymo organas (valdyba) atsakingas už:

- Strategijos ir jos pakeitimų tvirtinimą;
- vietos plėtros paraiškų atrankos kriterijų, jų balų ir vietos plėtros paraiškų vertinimo ir atrankos vidaus tvarkos aprašo tvirtinimą;
- vietos plėtros projektų paraiškų vertintojų sąrašo tvirtinimą;
- vietos plėtros paraiškų vertinimo ataskaitų tvirtinimą;
- siūlomų finansuoti ir rezervinio vietos projektų sąrašų tvirtinimą (atsižvelgiant į vietos plėtros projektų vertintojų vertinimo ataskaitoje pateiktas vertinimo išvadas);
- vietos plėtros stebėsenos ataskaitų svarstymą ir tvirtinimą;
- rizikų, susijusių su vietos plėtros įgyvendinimu, valdymą;
- kitus klausimus, susijusius su Strategijos įgyvendinimu.

Vienasmenis VVG valdymo organas – vadovas (direktorius) atsakingas už:

- kvietimų teikti vietos plėtros projektus atrankai rengimą ir skelbimą;
- vietos plėtros projektų paraiškų registravimą, bylų formavimą ir archyvavimą;
- vietos plėtros projektų pareiškėjų konsultavimą;
- Strategijos stebėsenos ataskaitų rengimą;
- komunikaciją su vietos plėtros projektų vertintojais, pareiškėjais, LR vidaus reikalų ministerija, Centrine projektų valdymo agentūra ir kitais suinteresuotais asmenimis;
- atskirų užduočių, susijusių su Strategijos įgyvendinimu, vykdymą;
- Strategijos įgyvendinimo viešinimą;
- kitus klausimus, susijusius su Strategijos įgyvendinimu.

Pakruojo miesto VVG nariais yra toje teritorijoje veiklą vykdantys trijų šalių partneriai – bendruomeninės ir kitos nevyriausybinės organizacijos, asocijuotos verslo struktūros ir įmonės, Pakruojo r. savivaldybės taryba veikianti per Pakruojo rajono savivaldybės administraciją. Pakruojo miesto VVG kolegialaus valdymo organo (valdybos) nariais yra abiejų lyčių asmenys: moterų ir vyrų ir nė vienos iš lyčių atstovų nėra daugiau kaip 60 procentų, ir vienas kolegialaus valdymo organo (valdybos) narys yra jaunesnis negu 29 metų ir (arba) deleguotas savivaldybės jaunimo organizacijų tarybos arba savivaldybės jaunimo reikalų tarybos.

Už Strategijos įgyvendinimo stebėseną, bus atsakinga Pakruojo miesto VVG, kuri tai atliks vadovaudamasi Strategijų įgyvendinimo taisyklėmis. Už stebėseną atsakingi Pakruojo miesto VVG administracija:

- nuolat rinks ir sistemins informaciją apie Strategijos įgyvendinimą, numatytus pasiekti rezultato ir produkto rodiklius. Periodiškai, kas ketvirtį Pakruojo miesto VVG informaciją apie

įgyvendinamus projektus teiks projektų vykdytojai. Pakruojo miesto VVG pagal poreikį galės prašyti LR vidaus reikalų ministerijos pateikti stebėsenos vertinimui reikalingą informaciją iš ES investicijų administravimo informacinės sistemos (INVESTIS);

- kas ketvirtį skelbs iš projektų vykdytojų gautą informaciją apie atrinktus, įgyvendinamus ir baigtus įgyvendinti projektus;
- periodiškai, bet ne rečiau kaip kartą per ketvirtį, viešins Strategijos pasiekimo rodiklius ir kitą informaciją;
- rengs ir Ministerijai kasmet teiks metines įgyvendinimo ataskaitas, o užbaigus Strategijos įgyvendinimą, teiks galutinę ataskaitą. Parengtos ataskaitos bus tvirtinamos atsakingų Pakruojo miesto VVG organų.

Visa informacija apie Strategijos veiklų įgyvendinimą bus periodiškai viešai skelbiama interneto tinklapyje www.pakruojomiestovvg.lt, socialinio tinklapio Facebook Pakruojo miesto VVG paskyroje ir/ar vietinėje spaudoje.

Numatomos priemonės	Atsakingi vykdytojai	Vykdymo terminai
Metodinės dokumentacijos (vietos plėtros projektų atrankos bei PĮP vertinimo ir atrankos) kriterijų parengimas	Pakruojo miesto VVG administracija; Pakruojo miesto VVG visuotinis narių susirinkimas; Pakruojo miesto VVG valdyba	Iki kvietimų plano paskelbimo
Vietos plėtros PĮP atrankos kvietimų plano parengimas, pildymas, tikslinimas	Pakruojo miesto VVG administracija	Prieš kvietimą teikti vietos plėtros projektus,
Vietos plėtros PĮP rengėjų mokymai	Pakruojo miesto VVG administracija	Iki kvietime numatytos PĮP pateikimo datos pabaigos
Vietos plėtros PĮP vertinimas ir atranka (PĮP sąrašų sudarymas)	Pakruojo miesto VVG administracija	Pagal vietos plėtros strategijų įgyvendinimo taisyklių reikalavimus
Strategijos projektų įgyvendinimas	Strategijos projektų vykdytojai	Pasirašius vietos plėtros projektų sutartis
Vietos plėtros projektų rengėjų ir vykdytojų konsultavimas ir metodinė pagalba	Pakruojo miesto VVG administracija	Nuolat
Bendradarbiavimas su VRM, CPVA tarpininkavimas tarp priežiūros institucijų ir vietos plėtros projektų vykdytojų	Pakruojo miesto VVG administracija	Nuolat
Strategijos įgyvendinimo stebėsena (informacijos iš projektų vykdytojų apie vietos plėtros projektų įgyvendinimo eigą rinkimas, duomenų analizė, rizikų įvertinimas)	Pakruojo miesto VVG administracija Vietos plėtros Strategijos projektų vykdytojai	Kas ketvirtį
Strategijos įgyvendinimo stebėsena (informacija ir duomenys iš ES investicijų	Pakruojo miesto VVG administracija	Pagal poreikį

administravimo informacinės sistemos INVESTIS)		
Metinių ir galutinės Strategijos įgyvendinimo ataskaitų rengimas ir teikimas Ministerijai.	Pakruojo miesto VVG administracija Pakruojo miesto VVG visuotinis narių susirinkimas Pakruojo miesto VVG valdyba	Metinę iki einamųjų metų balandžio 1 d. Galutinę ne vėliau kaip per 7 mėn. nuo paskutinio Strategijos veiksmo įgyvendinimo
Strategijos įgyvendinimo rezultatų viešinimas	Pakruojo miesto VVG administracija	Nuolat (bet ne rečiau kaip kas ketvirtį)

17 lentelė. Strategijos įgyvendinimo procedūrų ir stebėsenos priemonių planas.

Projektų vykdytojų atrankos procedūros. Projektų vykdytojų atrankos procedūros bus vykdomos atviro konkurso būdu užtikrinant skaidrias ir konkurencijos neribojančias sąlygas visiems konkurse dalyvaujantiems subjektams. Iki kvietimų plano paskelbimo bus parengti vietos plėtros projektų atrankos kriterijai ir vietos plėtros PĮP vertinimo ir atrankos vidaus tvarkos aprašas, kuriuos patvirtins Pakruojo miesto VVG visuotinis narių susirinkimas arba kolegialus organas – valdyba, jei valdybai visuotinis narių susirinkimas suteiks įgaliojimus. Po dokumentų parengimo ir suderinimo Pakruojo miesto VVG pradės rengti kvietimų teikti vietos plėtros PĮP planą, kurį teiks LR vidaus reikalų ministerijai derinti. Po kvietimų plano suderinimo, Pakruojo miesto VVG skelbs kvietimą teikti PĮP.

Visos procedūros bus atliekamos užtikrinant sąžiningą konkurenciją, o projektai turės atitikti bendruosius projektų reikalavimus, nustatytus 2021-2027 m. Europos Sąjungos fondų investicijų programos ir ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano „Naujos kartos Lietuva“ administravimo taisyklėse (patvirtintos 2022 m. birželio 22 d. Lietuvos Respublikos finansų ministro 2022 m. birželio 22 d. įsakymu Nr. 1K-237).

Vietos projektų vertinimo procedūra. PĮP vertins Pakruojo miesto VVG paskirti vietos plėtros projektų vertintojai. Prieš atliekant PĮP vertinimą, vertintojai turės pasirašyti konfidencialumo ir nešališkumo deklaraciją, kuria įsipareigos būti nešališki ir laikytis konfidencialumo. Pakruojo miesto VVG užtikrins, kad PĮP vertinimui paskirtų asmenų dalyvavimas vertinant PĮP nesukels interesų konflikto. Vertintojai vadovaudamiesi Pakruojo miesto VVG nustatyta vietos PĮP vertinimo ir atrankos vidaus tvarka, Projektų administravimo ir finansavimo taisyklių bei administravimo taisyklių nuostatomis atliks vietos plėtros projekto naudos ir kokybės vertinimą. Pabaigę PĮP vertinimą, vertintojai parengs ir Pakruojo miesto VVG pateiks PĮP vertinimo ataskaitas. Pakruojo miesto VVG gavusi vertintojų ataskaitas ir atsižvelgdama į vertinimo ataskaitose pateiktas išvadas, parengs vietos plėtros PĮP sąrašą, kurį teiks tvirtinti visuotiniam narių susirinkimui arba kolegialiam valdymo organui, jeigu jam visuotinis narių susirinkimas bus suteikęs šią teisę. Patvirtintą PĮP sąrašą Pakruojo miesto VVG teiks CPVA, kuri atliks tinkamumo finansuoti vertinimą.

Esant poreikiui atlikti Strategijos pakeitimus, jie bus vykdomi pagal pakeitimų iniciavimo procedūrą. Strategijos keitimą gali inicijuoti Pakruojo miesto VVG administracija, Pakruojo miesto VVG visuotinis narių susirinkimas, Pakruojo miesto VVG valdyba arba LR vidaus reikalų ministerija.

Pakruojo miesto VVG inicijuoja Strategijos pokyčius esant šioms sąlygoms:

- būtina keisti dėl teisės aktų, reglamentuojančių vietos plėtros strategijų rengimą, administravimą ir įgyvendinimą, pakeitimų;

- Strategijos įgyvendinimo teritorijoje įvykus ekonominiams, socialiniams ir (ar) demografiniams pokyčiams, dėl kurių pasikeitė Strategijos įgyvendinimo teritorijos vystymosi poreikiai ir galimybės;
- esant Strategijos įgyvendinimo ar įgyvendinimo administravimo sunkumų, dėl kurių kyla rizika neįgyvendinti Strategijos uždavinių, veiksmų, nepasiekti Strategijos įgyvendinimo stebėsenos rodiklių ar tinkamai neatlikti Pakruojo miesto VVG nustatytų pareigų;
- siekiant atsižvelgti į Strategijos įgyvendinimo vertinimo išvadas ir rekomendacijas.

Pakruojo miesto VVG prie esminio Strategijos keitimo atlieka:

- keisdama Strategiją, keitimus suderina su Pakruojo miesto VVG nariais;
- rengia viešus inicijuojamos Strategijos keitimų pristatymus ir konsultuojasi su Pakruojo miesto VVG veiklos teritorijos gyventojais bent dviem būdais: pvz., per viešus gyventojų susirinkimus; televizijos ir (ar) radijo laidas, informacinių straipsnių spausdinimą spaudoje ir/ar interneto svetainėse, kartu kviečiant teikti pasiūlymus ir pan.);
- jeigu inicijuojamu Strategijos pakeitimu mažinama Strategijai įgyvendinti numatyta Pakruojo r. savivaldybės biudžeto lėšų suma, gauna Pakruojo r. savivaldybės tarybos pritarimą inicijuojamam Strategijos keitimui;
- jeigu inicijuojamu Strategijos pakeitimu keičiami Strategijos tikslai, inicijuojamus Strategijos pakeitimai pristato Šiaulių regiono plėtros tarybai ir gauna patvirtintą išvadą, kad po atliktų inicijuojamų Strategijos pakeitimų Strategija ir toliau atitinka Šiaulių regiono plėtros plano tikslus;
- raštu pateikia LR vidaus reikalų ministerijai motyvuotą prašymą leisti pakeisti Strategiją ir kitus privalomus, Vietos plėtros strategijų įgyvendinimo taisyklėse numatytus, dokumentus;
- Strategijos pakeitimus tvirtina Pakruojo miesto VVG visuotinis narių susirinkimas.

Pakruojo miesto VVG prie neesminio keitimo atlieka:

- keisdama Strategiją, keitimus suderina su Pakruojo miesto VVG nariais;
- gauna Pakruojo r. savivaldybės tarybos pritarimą inicijuojamam Strategijos keitimui (taikoma, kai didinama Strategijai įgyvendinti numatyta Pakruojo r. savivaldybės biudžeto lėšų suma);
- raštu pateikia LR vidaus reikalų ministerijai motyvuotą prašymą leisti pakeisti Strategiją ir kitus privalomus, Vietos plėtros strategijų įgyvendinimo taisyklėse numatytus, dokumentus;
- Strategijos pakeitimus tvirtina Pakruojo miesto VVG visuotinis narių susirinkimas.

Atliekant Strategijos pakeitimus privaloma užtikrinti Vietos plėtros strategijų rengimo ir atrankos taisyklių bei Vietos plėtros strategijų įgyvendinimo taisyklių nustatytus reikalavimus. Strategijos pakeitimai turi būti suderinti su Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija.

Pakruojo miesto VVG rengiant Strategiją vadovavosi šiais horizontaliaisiais principais:

- partnerystės ir atvirumo;
- lyčių lygybės;
- nediskriminavimo;
- jaunimo dalyvavimo.

Pakruojo miesto VVG veiksmai, susiję su principų laikymusi rengiant Strategiją:

Jaunimo dalyvavimo:

Vietos plėtros strategijos rengimo etapais jauni asmenys buvo kviečiami dalyvauti informaciniuose ir diskusijų susitikimuose. Įvyko du atskiri susitikimai su Pakruojo miesto jaunimo, jaunimo organizacijų atstovais, su jaunimu dirbančiais specialistais, neformalių jaunimo organizacijų atstovais, jiems įprastoje jaunimo erdvėje. Pirmame informacinio pobūdžio susitikime buvo pristatoma informacija apie pagrindinius vietos plėtros strategijų akcentus, skirtumus, BIVP 2021-2027 m. ES fondų investavimo programą, rodiklius, preliminariais remiamas veiklas, tyrimo metodiką, BIVP metodą. Antrame susitikime Fokus grupėse buvo diskutuojama, dėl identifikuojamų

problemų ir poreikių jaunimo įvairiose srityse, strategijos priemonių pritaikymo jaunimo problemų sprendimui ir užimtumui didinti jaunimo veiklos prioritetų, jaunimo ekonominio aktyvumo didinimo, verslo bei socialinio verslo galimybių Pakruojo mieste. Pakruojo atviras jaunimo centras pateikė projektinės idėjos pasiūlymą su idėjomis ir veiklomis, kurias jaunimas siūlytų įgyvendinti Pakruojo mieste. Vykdant anketinę apklausą jaunimui taip pat buvo suteikta galimybė išsakyti savo nuomonę apie gyvenamosios vietovės dabartinę situaciją, opiausias problemas, plėtros perspektyvas ir pagrindinius plėtros poreikius.

Moterų ir vyrų lygios galimybės ir nediskriminavimo skatinimas:

Rengiant vietos plėtros strategiją įvairiais būdais buvo siekiama įtraukti kuo daugiau vietos gyventojų, neišskiriant gyventojų pagal lytį, amžių, tautinę kilmę, religiją, įsitikinimus, lytinę orientaciją ir pan. Papildomi susitikimai įvyko siekiant išanalizuoti socialiai pažeidžiamiausių grupių – neįgaliųjų, migrantų/pabėgėlių, priklausomybių turinčių asmenų, socialinės rizikos šeimų – situaciją ir poreikius. Vietos gyventojų anketinė apklausa aprėpė abiejų lyčių asmenis, jaunimą ir vyresnio amžiaus gyventojus, taip pat skirtingų profesijų, skirtingo socialinio statuso gyventojus. Rengiant strategiją buvo bandoma išsiaiškinti priemones, kurios stiprintų socialinę įtrauktį ir spręsdamos daugumos gyventojų problemas bei užtikrintų veiksmingą socialinės atskirties ir skurdo mažinimą bei integraciją į vietos bendruomenę.

Partnerystės ir atvirumo:

Įtraukimas į Strategijos rengimo procesą vietos valdžios, verslo ir nevyriausybinio sektoriaus organizacijos ir įstaigos. Buvo atsižvelgiama į ekonominių ir socialinių partnerių, organizacijų atstovaujančių pilietinei visuomenei, aplinkosaugos partnerių, nevyriausybinių organizacijų ir įstaigų, atsakingų už moterų ir vyrų lygybės ir nediskriminavimo skatinimą, įstaigų dirbančių su sunkiomis tikslinėmis grupėmis (pvz. Probacijos tarnybos skyrius) išreikštas problemines sritis ir galimybes.

Įgyvendinant vietos plėtros strategiją bus taip pat vadovaujamasi horizontaliaisiais principais ir užtikrinamas Horizontalieji principai reiškia vertybių ir praktikos rinkinį, kuriame pirmenybė teikiama teisingumui, įtraukčiai ir demokratiniam sprendimų priėmimui. Jie bus naudojami kuriant ir įgyvendinant projektus bei pačią strategiją. Vertinant projektus ir atrenkant projektų vykdytojus vadovausimės šiais principais:

- lyčių lygybė: į strategijos valdymo ir stebėsenos procedūras įtrauksime visų lyčių atstovus ir sieksime pašalinti disbalansą bei diskriminaciją. Taip pat sudarysime sąlygas visiems teikti vietos projektus neatsižvelgiant į projekto vykdytojų ir tikslinės grupės atstovų lytį.
- jaunimo dalyvavimas: jauni žmonės bus įtraukiami į atskirus strategijos administravimo ir įgyvendinimo procesus: organizuojant Pakruojo miesto VVG valdybos darbą; kviečiant teikti projektų paraiškas; konsultuojami projektų rengimo ir įgyvendinimo klausimais.
- nediskriminavimo: visiems asmenims sieksime suteikti vienodas galimybes dalyvauti tiek strategijos įgyvendinime, tiek stebėsenoje turėti lygias teises ir galimybes užimti darbo vietas, gauti švietimą, naudotis VVG paslaugomis ir kt. Be to, vadovaujantis šiuo principu sieksime skatinti socialinę integraciją ir užkirsti kelią socialinei atskirčiai.
- partnerystės ir atvirumo: bus skatinamas dalyvavimas VVG tinklo, nacionaliniuose ir tarptautiniuose renginiuose, kurie susiję su Strategijos rengimu ir pasirengimu jas įgyvendinti. Taip pat skatinamas bendradarbiavimas su kitomis Lietuvos miestų VVG, vietos lygmens bendradarbiavimas bei bendradarbiavimo su kitų šalių VVG.
- skaidrumas: sieksime užtikrinti viešumo, atvirumo ir skaidrumo principą, informuodami visuomenę apie savo veiklą, priimtus sprendimus ir kitus svarbius dalykus.
- atskaitomybė: teiksime pirmenybę atskaitomybei už sprendimų priėmimo procesus ir rezultatus ir sieksime užtikrinti, kad sprendimus priimantys asmenys būtų atsakingi už savo veiksmus.
- savitarpio pagalba: skatinsime savitarpio pagalbą ir bendradarbiavimo veiksmus, pabrėždami bendruomenės paramos ir solidarumo svarbą. Šis principas yra svarbus, kadangi

jis padeda užtikrinti socialinį teisingumą ir lygybę, atsakomybę bei solidarumą veikloje. Taip pat jis labai svarbus siekiant užtikrinti socialinę gerovę ir teisingumą projektų vykdytojams, nes tik įgyvendinant savitarpio pagalbos principą galima pasiekti harmoningą ir solidaria VVG veiklą.

Horizontalieji principai teikia pirmenybę teisingumui, įtraukčiai, demokratiniam sprendimų priėmimui ir kolektyviniams veiksmams, kurie gali duoti teisingesnių ir tvaresnių rezultatų socialiniame, politiniame ir vystymosi VVG veiklos kontekste.

Pakruojo miesto VVG viešins vietos plėtros strategijos įgyvendinimo eigą, rezultatus ir kitą naudingą informaciją Pakruojo miesto VVG internetiniame puslapyje www.pakruojomiestovvg.lt ir socialinio puslapio Facebook paskyroje Pakruojo miesto vietos veiklos grupė bei Pakruojo r. savivaldybės internetiniame puslapyje www.pakruojis.lt. Pakruojo miesto VVG skatins miesto vietos veiklos grupės teritorijos gyventojus ir šioje teritorijoje veiklą vykdančius juridinius asmenis dalyvauti vietos plėtros strategijos įgyvendinime. Informacijos sklaida vyks naudojant telekomunikacijos, spaudos ir kt. priemones.

Rengiant kvietimus teikti vietos projektams dokumentaciją apie tai iš anksto bus skelbiama interneto svetainėse https://www.pakruojomiestovvg.lt/ grupė bei www.pakruojis.lt., Pakruojo miesto VVG nariai skleis informaciją asmeniškai. Projekto dokumentai bus paskelbti jau minėtose interneto svetainėse. Kvietimai teikti vietos projektų paraiškas bus skelbiami ne tik interneto svetainėse, bet ir asmeniškai kreipiantis į bendruomenių lyderius, jog šie informaciją apie galimybes pasinaudoti Strategijos parama paskleistų savo rate informacija, talpinama socialiniuose tinklapiuose.

Atliekant surinktų vietos projektų vertinimą, informacija apie atskirų vertinimo etapų rezultatus bus skelbiama interneto svetainėse https://www.pakruojomiestovvg.lt/ grupė ir www.pakruojis.lt. Strategijos įgyvendinimo rezultatai reguliariai bus pristatomi jau minėtose interneto svetainėse ir susitikimų su vietos bendruomene metu. Vietos lyderių bus prašoma pagalbos organizuojant susitikimus. Taip pat bus vykdomos gyventojų apklausos, jų metu bus prašoma išsakyti, kiek naudingi Pakruojo miesto VVG teritorijai yra įgyvendinti projektai, ar jų poveikis toks, kokio buvo tikimasi ir pan. Tai padės Pakruojo miesto VVG valdybai įvertinti, ar Strategijos projektų įgyvendinimas vyksta pagal planą, o gal yra reikalingi pakeitimai. Pakruojo miesto VVG teritorijos aktyvinimo veiklos bus organizuojamos nuolat tikslinantis su potencialiais vietos projektų pareiškėjais. Pakruojo miesto VVG ketina kviesti daugiau projektinės patirties turinčius gyventojus ir organizacijas prisidėti perteikiant savo patirtį mažiau patyrusiems, taip skatinant bendradarbiavimą.

7. PAKRUOJO MIESTO 2023–2029 M.VIETOS PLĖTROS STRATEGIJOS PRIEDAI

1. Priedas. Pakruojo miesto vietos veiklos grupės steigimo sutartis;
2. Priedas. VVG valdymo struktūros schema;
3. Priedas. Pakruojo miesto VVG narių sąrašas;
4. Priedas. Pakruojo miesto VVG valdybos narių sąrašas;
5. Priedas. Susitikimų/konsultacijų/diskusijų su Pakruojo r. savivaldybės politikais, savivaldybės ir valstybės įmonių bei įstaigų atstovais sąvadas: darbotvarkės, medžiaga, dalyvių sąrašai, protokolai;
6. Priedas. Susitikimų/konsultacijų/diskusijų su Pakruojo miesto bendruomenių, mieste veikiančių nevyriausybinių organizacijų ir neformalių organizacijų atstovais sąvadas: darbotvarkės, dalyvių sąrašai, protokolai;
7. Priedas. Susitikimų/konsultacijų/diskusijų su jaunimo organizacijų, neformalių jaunimo grupių atstovais sąvadas: darbotvarkės, dalyvių sąrašai, protokolai;
8. Priedas. Susitikimų/konsultacijų/diskusijų su Pakruojo mieste gyvenančiais migrantais/kitataučiais ir su jais ryšius palaikančiais ir/ar dirbančių organizacijų specialistais sąvadas: darbotvarkės, dalyvių sąrašai, protokolai;
9. Priedas. Susitikimų/konsultacijų/diskusijų su Pakruojo verslo atstovais sąvadas: darbotvarkės, dalyvių sąrašai, protokolai;
10. Priedas. Susitikimų/konsultacijų/diskusijų su Pakruojo mieste veikiančių neįgaliųjų organizacijų ir įstaigų atstovais sąvadas: darbotvarkės, dalyvių sąrašai, protokolai;
11. Priedas. 2023–02–10 Pakruojo miesto VVG visuotinio narių susirinkimo, kurio metu pristatyti gauti pasiūlymai Strategijai, darbotvarkė, protokolas, dalyvių sąrašas;
12. Priedas. 2023–03–02 Pakruojo miesto VVG visuotinio narių susirinkimo, kurio metu

pristatyti Strategijos duomenų tyrimai, darbotvarkė, protokolas, dalyvių sąrašas;

13. Priedas. 2023–10-23 Pakruojo miesto VVG visuotinio narių susirinkimo, kurio metu aptarti Strategijos patikslinimai, darbotvarkė, protokolas, dalyvių sąrašas;
14. Priedas. 2023-11-23 Informacinio renginio strategijos „Pakruojo miesto 2023-2029 m. vietos plėtros strategija“ pristatymas, darbotvarkė, dalyvių sąrašas;
15. Priedas. 2023–11-27 Pakruojo miesto VVG visuotinio narių susirinkimo, kurio metu pritarta Strategijai, darbotvarkė, protokolas, dalyvių sąrašas;
16. Priedas.2023–03–23 Pakruojo rajono savivaldybės tarybos sprendimas Nr. T–79, dėl savivaldybės biudžeto lėšų;
17. Priedas. 2023–03–30 Šiaulių regiono plėtros tarybos gauta regiono plėtros tarybos sprendimu Nr. ŠR/TS–17 patvirtinta išvada;
18. Priedas. Strategijos viešinimo viešojoje erdvėje vaizdai, susitikimų/konsultacijų/diskusijų vaizdai, susirinkimų vaizdai;
19. Priedas. Pakruojo miesto gyventojų nuomonės tyrimas, anketa;
20. Priedas. Pakruojo miesto gyventojų Focus grupių susitikimų duomenų analizė;
21. Priedas. Pateiktų projektinių idėjų suvestinė;
22. Priedas. Pakruojo r. savivaldybės administracijos Socialinės rūpybos skyriaus socialiniai duomenys.